

**KONKORDATY
POMIĘDZY
STOLICĄ APOSTOLSKĄ A POLSKĄ
Z 1925 I 1993 ROKU**

katalog dokumentów
opracowanie Jan Staszaków

Krakowska Szkoła Wyższa
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
Kraków 8 czerwca 2006 roku

**KONKORDATY
POMIĘDZY
STOLICĄ APOSTOLSKĄ A POLSKĄ
z 1925 i 1993 roku**

katalog dokumentów
opracowanie Jan Staszków

Krakowska Szkoła Wyższa
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
Kraków 8 czerwca 2006 roku

WSTĘP

Stosunki między Stolicą Apostolską a Polską mają na terenie ziem polskich ponad tysiącletnią tradycję. W zgodnej opinii autorów zajmujących się tą problematyką pierwsza organizacja kościelna powstaje za Mieszka I (912-973) przy udziale Ottona I (930-992) i ówczesnego papieża Jana XIII (965—972). Prawdopodobnie, aby zabezpieczyć integralność państwa Mieszko I oddaje państwo opiece Stolicy Apostolskiej w dokumencie (akcie) znanym pod nazwą „*Dagome iudex*”. W kolejnych stuleciach władcy Polski starali się utrzymywać intensywne kontakty ze Stolicą Apostolską widząc w tym między innymi wsparcie dla integralności terytorialnej państwa, niezależności od innych władców, w tym ochronę przed ekspansją na terytorium Polski. Stolica Apostolska natomiast żywo interesowała się sytuacją w Polsce delegując swoich przedstawicieli, którzy przesyłali skrupulatne sprawozdania z miejsca swego pobytu. Wedle danych podawanych przez historyków, nuncjusz posyłał rocznie około trzystu listów. Listy te w ciągu trzech tygodni docierały do Stolicy Apostolskiej i po następnych trzech tygodniach odpowiedź z nowymi instrukcjami docierała do Polski. Część tej korespondencji jest opublikowana w serii wydawniczej *Acta Nuntiaturae Poloniae*.

Kontakty ze Stolicą Apostolską stają się stałym elementem polskiej polityki zagranicznej. Polska spodziewała się wsparcia ze strony Stolicy

Apostolskiej w swych dążeniach do utrwalenia bytu państwowego — Stolica Apostolska liczy na wsparcie polityczne swej polityki zagranicznej. Początkowe kontakty doraźne (poseł orator — najniższy rangą dyplomata) z czasem doczekały się ustanowienia stałych przedstawicielstw (ze stojącym na czele ambasadorem), które informowały o sytuacji w kraju oraz aktywności politycznej Stolicy Apostolskiej.

Prawne uregulowanie wzajemnych stosunków, w formie umowy przypada na początek XVI wieku, kiedy to zawarto pierwsze dwa z trzech Konkordatów z okresu przedrozbiorowego. Były to dokumenty „podwójne”: z jednej strony uchwały Sejmu polskiego z drugiej - bulle papieskie, które dokonywały zatwierdzenia tych uchwał. Pierwszy i drugi Konkordat podpisano za panowania Króla Zygmunta Augusta (1530-1572). Pierwszy potwierdzony bullą papieską *Romanus Pontifex* przez papieża Leona X (1513-1521) z 1519 roku, drugi potwierdzony bullą papieską *Cum singularem* przez papieża Klemensa VII (1523-1534) z 1525 roku. Trzeci Konkordat związany jest z panowaniem Króla Augusta II Sasa (1733-1763) potwierdzony bullą papieską *Summi atque aeterni* przez papieża Klemensa XII (1730-1740) z 1737 roku.

Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Polską z 1925 roku

Odzyskanie przez Polskę niepodległości po 123 letnim okresie zaborów postawiło przed nowo powstałym państwem problem traktatowego uregulowania swych stosunków z istniejącymi państwami oraz przystąpienia do traktatów wielostronnych obowiązujących w ówczesnym okresie.

Na porządku dziennym staje również sprawa traktatowego uregulowania stosunków ze Stolicą Apostolską. W czasie, gdy w Polsce był nuncjuszem arcybiskup Lorenzo Lauri (1921 — 1927) zostaje sporządzony i podpisany w dniu 10 lutego 1925 roku, w Rzymie, Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską. Dokument podpisuje w imieniu Stolicy Apostolskiej Piotr Kardynał Gaspari, w imieniu Rzeczypospolitej Polski Władysław Skrzyński i Stanisław Grabski. Konkordat sporządzony jest tylko w języku francuskim. W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej obok tekstu w języku francuskim umieszczono tłumaczenie na język polski. Po sporządzeniu w dniu 30 maja 1925 roku dokumentu ratyfikującego podpisanego przez Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, dochodzi w dniu 2 czerwca 1925 roku do wymiany dokumentów ratyfikacyjnych i sporządzenia z tego zdarzenia protokołu. Protokół w imieniu Polski podpisał Władysław Skrzyński a w imieniu Stolicy Apostolskiej Arcybiskup Lorenzo Lauri. Konkordat wszedł w życie w dwa miesiące po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych, czyli w dniu 2 sierpnia 1925 roku i regulował prawną pozycję Kościoła katolickiego w Polsce scalonej z terenów dotychczas będących pod trzema zaborami.

Konkordat z 1925 roku został uzupełniony układem regulującym problem utraty ziem przez Kościół katolicki na terenach, które pozostawały pod jurysdykcją Rosji. Układ ten sporządzony w Warszawie, w dniu 20 czerwca 1938 roku podpisał w imieniu Stolicy Apostolskiej arcybiskup Philippe Cortesi, w imieniu Polski Minister Spraw Zagranicznych Józef Beck. Ratyfikacji tego układu dokonał Prezydent Ignacy Mościcki w dniu 10 września 1938 roku (z kontrasygnatą Ministra Spraw Zagranicznych Józefa Becka). Wymiany dokumentów ratyfikacyjnych dokonano w dniu 16 maja 1939 roku w Watykanie. Układ wszedł w życie zgodnie ze swym artykułem X po upływie 30 dni od dnia wymiany

dokumentów ratyfikacyjnych, czyli w dniu 21 lipca 1939 roku — a więc u progu drugiej wojny światowej.

Okres międzywojenny prawie w całości został poświęcony na sporządzenie i wprowadzenie w życie Konkordatu i Układu. W momencie dokończenia tego procesu, ustalenia jednolitej administracji kościelnej na obszarze państwa polskiego — wybucha druga wojna światowa niwecząc wszystkie dotychczasowe starania.

Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Polską z 1993 roku

Zakończenie drugiej wojny światowej postawiło przed stronami Konkordatu z 1925 roku problemy niezwykle trudne. Skutkiem porozumień Wielkich Mocarstw na konferencjach pod koniec drugiej wojny światowej, terytorium Polski zostało przesunięte na zachód. Jedną trzecią dotychczasowego terytorium państwa znalazła się poza ówczesnymi i obecnymi granicami. Na-wschodzie cała utworzona administracja kościelna znalazła się pod suwerenną władzą ZSRR, który nie uznawał żadnej administracji kościelnej. Całe Ziemie Odzyskane wchodziły w skład kościelnej administracji niemieckiej, ustanowionej jeszcze Konkordatem z Niemcami w 1933 roku i ówczesnie nadal ważnym. Rozbieżne są stanowiska co do zerwania, czy wygaśnięcia Konkordatu między Stolicą Apostolską a Polską z 1925 roku. Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej jednomyślną uchwałą dnia 12 września 1945 roku komunikuje (uchwała została opublikowana w „Głosie Ludu” z dnia 15 września 1945 roku) o tym, że Konkordat został zerwany przez Stolicę Apostolską. Stolica Apostolska z kolei oświadczała, że wobec zasadniczych zmian okoliczności pomiędzy rokiem 1925 a 1945 nie mogła

podjąć spodziewanych decyzji dotyczących administracji na Ziemiach Odzyskanych (ciagle ważny Konkordat z Niemcami z 1933 roku, brak umów dotyczących ustanowienia nowych granic państwa polskiego).

Pomimo formalnego braku Konkordatu między Stolicą Apostolską a Polską, sprawy Kościoła katolickiego starano się załatwiać drogą dyplomatyczną. W kontaktach ze Stolicą Apostolską sprawy Polski reprezentowała tymczasowo ambasada Polska we Włoszech kontaktująca się bezpośrednio z odpowiednimi organami Kurii Rzymskiej. Sprawy Stolicy Apostolskiej starał się reprezentować Episkopat lub wysyłani do załatwienia określonej sprawy nuncjusze (wielokrotne nieoficjalne wizyty w Polsce arcybiskupa Agostino Casaroli'iego ówczesnego podsekretarza Rady do Spraw Publicznych Kościoła). Pierwsze dwustronne rozmowy na temat uregulowania i normalizacji stosunków pomiędzy państwem a Kościołem katolickim przypadają na początek lat siedemdziesiątych. W dniach 4 — 6 lutego 1974 roku ma miejsce pierwsza oficjalna wizyta arcybiskupa Agostino Casaroli w Polsce skutkująca podpisaniem w Watykanie, w dniu 6 lipca 1974 roku, protokołu uzgodnień co do kontaktów dwustronnych, powołującego zespół roboczy między Stolicą Apostolską a Polską. Na czele tego gremium ze strony Stolicy Apostolskiej staje arcybiskup Luigi Poggi (zastąpiony w 1986 roku przez arcybiskupa Francesco Colasuonno), ze strony Polski — radca z tytułem ministra pełnomocnego Kazimierz Szablewski (zastąpiony w 1982 roku przez ministra Jerzego Kuberskiego).

Wybór Kardynała Karola Wojtyły w 1978 roku na Stolicę Piotrową oraz przemiany w Polsce w 1989 roku stworzyły dogodny klimat do nawiązania stosunków dwustronnych. W 1989 roku rozpoczyna formalne urzędowanie w Polsce arcybiskup Józef Kowalczyk w charakterze nuncjusza apostolskiego a minister Jerzy Kuberski zostaje akredyto-

wany jako ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Polski przy Stolicy Apostolskiej.

Dwustronne rozmowy doprowadziły do sporządzenia i podpisania w dniu 28 lipca 1993 roku tekstu Konkordatu. Wobec zmian politycznych związanych z uzyskaniem większości parlamentarnej przez ugrupowania niechętnie nastawione do Konkordatu, procedura uchwalenia ustawy ratyfikacyjnej odkładana była z roku na rok z powodów merytorycznych lub proceduralnych.

Ratyfikacja i wprowadzenie w życie Konkordatu nastąpiła dopiero w 1998 roku.

Obowiązujący obecnie Konkordat reguluje w swej treści całokształt spraw pomiędzy Kościołem katolickim a państwem polskim. Umieszczony we wstępie tekst wskazuje na okoliczności i cele dla jakich sporządzono ten dokument oraz na przesłanki historyczne, prawne i filozoficzne, którymi kierowały się Strony dokument ten sporządzamy-

Publikacja niniejsza towarzyszy Wystawie Dokumentów i Konferencji Naukowej poświęconej Konkordatom pomiędzy Stolicą Apostolską a Polską z 1925 i 1993 roku, które to wydarzenia zostały objęte wysokim honorowym patronatem przez Jego Eminencję Księdza Stanisława Kardynała Dziwisza Arcybiskupa Metropolity Krakowskiego.

Prezentowane na Wystawie dokumenty pochodzą z Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP

Jan Staszek

Konkordat 1925

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

18 lipca

№ 72.

Rok 1925.

TREŚĆ:

KONKORDAT:

Poz.: 501—pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Rzymie dnia 10 lutego 1925 r. 1083

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE:

Poz.: 502—z dnia 9 czerwca 1925 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Konkordatu pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisanego w Rzymie dn. 10 lutego 1925 r. 1094

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Poz.: 503—z dnia 26 czerwca 1925 r. o poleceniu Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zastępstwa prawnego Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu w sprawach hipotek i wierzytelności, objętych umowami zawartymi w dniach 2 marca 1923 r. i 21 marca 1925 r. między Skarbem Państwa a Komunalnym Bankiem Kredytowym w Poznaniu 1094

501.

K o n k o r d a t

pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Rzymie dn. 10 lutego 1925 r.

(Ratyfikowany zgodnie z ustawą z dn. 23 kwietnia 1925 r. — Dz. U. R. P. z 1925 r. № 47, poz. 324).

Przekład.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
MY, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,
NOUS, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,
PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,

Wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tem wleźć należy, wladomem czyni.ny:

à tous ceux, qui ces présentes Lettres verront, Salut:

W dniu dziesiątym lutego tysiąc dziewięćset dwudziestego piątego roku podpisany został w Rzymie Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, który słowo w słowo brzmi jak następują:

Un Concordat entre le Saint-Siège et la République de Pologne ayant été signé à Rome le dix Février mil neuf cent vingt cinq, Concordat, dont la teneur suit:

K O N K O R D A T
ZAWARTY POMIĘDZY
STOLICĄ APOSTOLSKĄ

RZECZĄSPOLITĄ POLSKĄ.

W imię Przenajświętszej i Niepodzielnej
Trójcy.

JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚĆ PAPIEŻ PIUS XI

i

PREZYDENT RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ
STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,

pragnąc określić stanowisko Kościoła Ka-
tolickiego w Polsce i ustalić zasady, które
w godny i trwały sposób kierować będą spra-
wami kościelnymi na ziemiach Rzeczypospolitej,

postanowili zawrzeć Konkordat.

Wobec tego, Jego Świątobliwość Papież
Pius XI i Prezydent Rzeczypospolitej Stanisław
Wojciechowski, zamianowali swymi Pełnomoc-
nikami,

OJCIEC ŚWIĘTY:

Jego Eminencję Najczcigodniejszego Kardynała, PIOTRA
GASPARRI, Swego Sekretarza Stanu;

PREZYDENT RZECZYSPOLITEJ:

Jego Ekszelencję WŁADYSŁAWA SKRZYŃSKIEGO,
Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej przy Sto-
licy Apostolskiej;

Profesora STANISŁAWA GRABSKIEGO, Posła na
Sejm polski, byłego Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.

PEŁNOMOCNICY powyżsi, po wymianie swych
pełnomocnictw, powzięli postanowienia nastę-
pujące, do których Wysokie Układające się
Strony zobowiązują się odtąd stosować.

CONCORDAT

entre le Saint-Siège et la République

Au nom de la Très-Sainte et Inc

Sa Sainteté le Pape Pie XI et le
République de Pologne M Stanislas

Animés du désir de déterminer
l'Eglise Catholique en Pologne et d'e
qui régiront d'une manière digne et st
ecclésiastiques sur le territoire de la

Ont décidé à ces fins de conclure

En conséquence Sa Sainteté le P
Président de la République de Polog
Wojciechowski ont nommé leurs Pléni
pectifs.

Sa Sainteté :

Son Eminence Révérendissime l
re Gasparri, Son Secrétaire d'Etat :

Le Président de la République

Son Excellence M. Ladislas Sk
sadeur de la République de Pologne
Siège :

M le Professeur Stanislas Grab
Diète de Pologne, ancien Ministre de
l'Instruction Publique.

Les Plénipotentiaires sunnomés ap
leurs pleins pouvoirs, ont arrêté les c
vantes, auxquelles désormais les hautes
tantes s'engagent à se conformer

Article I.

L'Eglise Catholique, sans jouira dans la République de Liberté. L'Etat garantit à l'Eglise le pouvoir spirituel et de Sa juridic même que la libre administration faires et de Ses biens, conformém et au Droit Canon.

Article II.

Les Evêques, le Clergé et les ont librement et directement. Dans l'exercice de leurs fonctions niqueront librement et directeme leurs fidèles et publieront de mé leurs ordonnances et leurs lettres

Article III.

Afin de maintenir les relati Saint-Siège et la République d Apostolique résidera en Pologne de la République résidera auprès pouvoirs du Nonce Apostolique e sur le territoire de la Ville Libr

Article IV.

Les autorités civiles prêteron tion des décisions et des décrets cas de destitution d'un ecclésiast d'un bénéfice de l'Eglise, après p cret canonique relatif à la destitu mentionnées, ou au cas de défen ecclésiastique, b) au cas de percep stations destinées à des buts ecel par les lois de l'Etat, c) dans toue par les lois en vigueur.

Article V.

Les ecclésiastiques jouiront ministère d'une protection juridi des fonctionnaires de l'Etat, ils d'exemption de la saisie judiciai leurs traitements. Les ecclésiast ordres, les religieux ayant pronon ves des Séminaires et les novice sentés aux Séminaires et aux No claration de guerre, seront exen taire, excepté les cas de levée en niers cas les prêtres ordonnés ex leur ministère, sans qu'il soit p dant, aux intérêts des paroisses, membres du Clergé seront affecté Les ecclésiastiques seront libérés des fonctions civiles incompatibles avec la vocation sacerdotale, telles que celles de jurés, de membres des Tribunaux, etc.

ARTYKUŁ I.

Kościół katolicki, bez różnicy Obrządków, korzystać będzie w Rzeczypospolitej Polskiej z pełnej wolności. Państwo zapewnia Kościołowi swobodne wykonywanie Jego władzy duchownej i Jego jurysdykcji, jak również swobodną administrację i zarząd Jego sprawami i Jego majątkiem, zgodnie z prawami boskimi i prawem kanonicznem.

ARTYKUŁ II.

Biskupi, duchowieństwo i wierni będą swobodnie i bezpośrednio znosić się ze Stolicą Apostolską. W wykonywaniu swych funkcji biskupi swobodnie i bezpośrednio znosić się będą ze swym duchowieństwem i swymi wiernymi oraz ogłaszać swe zlecenia, nakazy i listy pasterskie.

ARTYKUŁ III.

Celem utrzymania przyjaznych stosunków pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską, w Polsce rezydować będzie Nuncjusz Apostolski, zaś przy Stolicy Apostolskiej Ambasador Rzeczypospolitej. Uprawnienia Nuncjusza Apostolskiego w Polsce rozciągają się będą na terytorjum Wolnego Miasta Gdańska.

ARTYKUŁ IV.

Władze cywilne udzielać będą swej pomocy przy wykonywaniu postanowień i dekretów kościelnych: a) w razie destytucji duchownego, pozbawienia go beneficjum kościelnego, po ogłoszeniu dekretu kanonicznego o wspomnianej destytucji lub pozbawieniu, oraz w razie zakazu noszenia sukni duchownej; b) w razie poboru taks lub prestacji, przeznaczonych na cele kościelne, a przewidzianych przez ustawy państwowe; c) we wszystkich innych wypadkach, przewidzianych przez ustawy obowiązujące.

ARTYKUŁ V.

Duchowni w wykonywaniu swych urzędów cieszyć się będą szczególną opieką prawną. Na równi z urzędnikami państwowymi korzystać oni będą z prawa zwolnienia od zajęcia sądowego części swych uposażeń. Duchowni, którzy otrzymali święcenia, zakonnicy, którzy złożyli śluby, uczniowie seminaryjni i nowicjusze, którzy wstąpili do seminarjów lub nowicjatorów przed wypowiedzeniem wojny, będą zwolnieni ze służby wojskowej z wyjątkiem poсполitego ruszenia. W tym ostatnim wypadku, księża, posiadający święcenia kapłańskie, wykonywać będą w wojsku swój urząd kapłański, tak jednak, aby na tem nie ucierpiało dobro parafji, inni zaś członkowie duchowieństwa będą powołani do służby sanitarnej. Duchowni będą zwolnieni z obowiązków obywatelskich, niezgodnych z powołaniem kapłańskiem, jako to: sędziów przysięgłych, członków trybunałów i t. d.

Article VI.

L'immunité des églises, des chapelles, des cloîtres est assurée, sans que cependant la sacrosanctité ait à en souffrir.

Article VII.

Les armées de la République de Pologne ont toutes les exemptions qui sont accordées par le Saint-Siège, selon les prescriptions canoniques. En particulier, les aumôniers auront aux militaires et à leurs familles, les droits qu'exercent les ministres de leur ministère d'un Evêque d'Armée, qui aura le choix. Le Saint-Siège permet que ce qui concerne son service militaire, soit réglé par les autorités de l'Armée.

Article VIII.

Les dimanches et le jour de la fête de Troisième Mai, les prêtres officiants réciteront une prière pour la prospérité de la République et de son Président.

Article IX.

Aucune partie de la République de Pologne ne sera soumise à un Evêque dont le siège se trouve hors des frontières de l'Etat polonais. La hiérarchie catholique dans la République de Pologne sera réglée comme suit :

A) - Rite latin.

I. Province ecclésiastique de Gniezn

Archidiocèse de Gniezno et Poznań
Diocèse de Chelmo
" de Włocławek.

II. Province ecclésiastique de Varsovie

Archidiocèse de Varsovie.
Diocèse de Płock.
" de Sandomierz.
" de Lublin.
" de Podlachie.
" de Łódź.

III. Province ecclésiastique de Wilno

Archidiocèse de Wilno.
Diocèse de Lomża.
" de Pinsk.

IV. Province ecclésiastique de Lwów

Archidiocèse de Lwów.
Diocèse de Przemyśl.
" de Luck.

V. Province ecclésiastique de Cracovie

Archidiocèse de Cracovie.
Diocèse de Tarnów
" de Kielce
" de Częstochowa.
" de Silésie

ARTYKUŁ VI.

Nienaruszalność kościołów, kaplic i cmentarzy jest zapewniona, tak jednak, aby z tego powodu nie ucierpiałoby bezpieczeństwo publiczne.

ARTYKUŁ VII.

Wojska Rzeczypospolitej korzystać będą z wszelkich wyjątków, jakich Stolica Apostolska udziela wojskom zgodnie z przepisami prawa kanonicznego. W szczególności, kapłani posiadają będą prawa proboszczowskie w stosunku do wojskowych i do ich rodzin i wykonywać będą czynności swego urzędu kościelnego pod jurysdykcją biskupa polowego, który będzie miał prawo ich wyboru. Stolica Apostolska przyzwala, aby duchowieństwo to, w sprawach, dotyczących jego służby wojskowej, podlegało władzom wojskowym.

ARTYKUŁ VIII.

W niedzielę i w dzień święta narodowego Trzeciego Maja księża, odprawiający nabożeństwa, odmawiać będą modlitwę liturgiczną za pomyślność Rzeczypospolitej Polskiej i jej Prezydenta.

ARTYKUŁ IX.

Żadna część Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie zależała od biskupa, którego siedziba znajdowałaby się poza granicami Państwa Polskiego. Hierarchja katolicka w Rzeczypospolitej Polskiej będzie zorganizowana, jak następuje:

A. OBRZĄDEK ŁACIŃSKI.

I. Prowincja kościelna gnieźnieńsko-poznańska:

Arcebiskupstwo gnieźnieńsko-poznańskie,
Diecezja chełmińska,
" wrocławska.

II. Prowincja kościelna warszawska:

Arcebiskupstwo warszawskie,
Diecezja płocka,
" sandomierska,
" lubelska,
" podlaska,
" łódzka.

III. Prowincja kościelna wileńska:

Arcebiskupstwo wileńskie,
Diecezja łomżyńska,
" pińska.

IV. Prowincja kościelna lwowska:

Arcebiskupstwo lwowskie,
Diecezja przemyska,
" lucka.

V. Prowincja kościelna krakowska:

Arcebiskupstwo krakowskie,
Diecezja tarnowska,
" kielecka,
" częstochowska,
" śląska.

B) - Rite greco-ruthène.

Province ecclésiastique de Lwów :

Archidiocèse de Lwów.
Diocèse de Przemyśl.
" de Stanisławów.

C) - Rite arménien.

Archidiocèse de Lwów.

Le Saint-Siège ne procédera à aucune modification de la hiérarchie ci-dessus ou de la circonscription des provinces et diocèses, sinon en accord avec le Gouvernement polonais, sauf pour les petites rectifications limites exigées par le bien des âmes.

Article X.

La création et la modification des bénéfices ecclésiastiques, des Congrégations et Ordres religieux, des leurs Maisons et établissements, dépendent de l'autorité ecclésiastique compétente, laquelle, dans les cas où les dites mesures entraîneraient des dépenses pour le Trésor de l'État, y procédera d'accord avec le Gouvernement. Les étrangers ne peuvent être nommés à la charge de supérieurs des Provinces des Ordres, à moins d'avoir obtenu du Gouvernement l'autorisation à cet effet.

Article XI.

Le choix des Archevêques et des Evêques appartient au Saint-Siège. Sa Sainteté consent à la nomination au Président de la République, avant de nommer les Archevêques et les Evêques diocésains, les *cum iure successionis*, de même que l'Evêque pour s'assurer que le Président n'a pas de caractère politique à soulever contre ces choix.

Article XII.

Les Ordinaires ci-dessus avant d'assumer leurs fonctions, prêteront, entre les mains du Président de la République, un serment de fidélité d'après le modèle suivante :

« Devant Dieu et sur les Saints Evangiles et je promets, comme il convient à un Evêque, à la République de Pologne. Je jure et je promets de respecter en toute loyauté et de faire respecter le Clergé le Gouvernement établi par la Constitution et je promets en outre que je ne participerai à aucun accord ni n'assisterai à aucun conseil pour porter atteinte à l'Etat polonais ou à l'ordre public. Je ne permettrai pas à mon Clergé de participer à des actions. Soucieux du bien et de l'intérêt de l'Eglise, j'écarterai tout danger dont je le saurais menacé ».

B. OBRZĄDEK GRECKO-RUSIŃSKI.

Provincia kościelna lwowska:
Arcybiskupstwo lwowskie,
Diecezja przemyska,
" stanisławowska.

C. OBRZĄDEK ORMIAŃSKI.

Arcybiskupstwo lwowskie.

Stolica Apostolska nie przedsięwzięcie żadnej zmiany w powyższej hierarchji lub w rozgraniczeniu prowincyj i diecezji, jak tylko w zgodzie z Rządem Polskim, z wyjątkiem drobnych sprostowań granic, wymaganych dla dobra dusz.

ARTYKUŁ X.

Tworzenie i przemiana beneficjów kościelnych, kongregacyj i zakonów, jak również i ich domów i zakładów zależeć będzie od właściwej władzy kościelnej, która, ilekroć powyższe zarządzenia pociągałyby za sobą wydatki ze Skarbu Państwa, poweźmie te zarządzenia po porozumieniu się z Rządem. Cudzoziemcy nie będą otrzymywali stanowisk przełożonych prowincyj zakonnych, chyba za odpowiednim zezwoleniem Rządu.

ARTYKUŁ XI.

Wybór Arcybiskupów i Biskupów należy do Stolicy Apostolskiej. Jego Świątobliwość zgadza się zwracać się do Prezydenta Rzeczypospolitej przed mianowaniem Arcybiskupów i Biskupów diecezjalnych, koadjutorów „cum iure successionis” oraz Biskupa polowego, aby upewnić się, że Prezydent nie ma do podniesienia przeciw temu wyborowi względów natury politycznej.

ARTYKUŁ XII.

Ordynariusze powyżsi, przed objęciem swych czynności, złożą na ręce Prezydenta Rzeczypospolitej przysięgę wierności według formuły następującej:

„Przed Bogiem i na Święte Ewangelje przysięgam i obiecuję, jak przystoi Biskupowi, wierność Rzeczypospolitej Polskiej. Przysięgam i obiecuję, iż z zupełną lojalnością szanować będę Rząd, ustanowiony Konstytucją, i że sprawię, aby go szanowało moje duchowieństwo. Przysięgam i obiecuję poza tem, że nie będę uczestniczył w żadnym porozumieniu, ani nie będę obecny przy żadnych naradach, któreby mogły przynieść szkodę Państwu Polskiemu lub porządkowi publicznemu. Nie pozwolę memu duchowieństwu uczestniczyć w takich poczynaniach. Dbając o dobro i interes Państwa, będę się starał o uchylanie od niego wszelkich niebezpieczeństw, o których wiedziałbym, że mu grożą.”

ARTYKUŁ XIII.

1) We wszystkich szkołach powszechnych, z wyjątkiem szkół wyższych, nauka religij jest obowiązkową. Nauka ta będzie udzielana młodzieży katolickiej przez nauczycieli, mianowanych przez władze szkolne, które wybierać ich będą wyłącznie z pośród osób, upoważnionych przez Ordynariuszów do nauczania religij. Właściwe władze kościelne nadzorować będą nauczanie religij pod względem jego treści i moralności nauczycieli.

W razie gdyby Ordynariusz odebrał nauczycielowi dane mu upoważnienie, to ten ostatni będzie przez to samo pozbawiony prawa nauczania religij.

Te same zasady, dotyczące wyboru i odwoływania nauczycieli, będą stosowane do profesorów, docentów i asystentów uniwersyteckich na wydziałach teologii katolickiej (nauk kościelnych) uniwersytetów państwowych.

2) We wszystkich diecezjach Kościoła katolickiego posiadać będzie seminarja duchowne, odpowiednio do

Article XIII.

1. Dans toutes les écoles publiques, à des écoles supérieures, l'enseignement religieux catolique. Cet enseignement sera donné à la catholique par des maîtres nommés par les autorités qui les choisiront exclusivement par les personnes autorisées par les Ordinaires à enseigner. Les autorités ecclésiastiques compétentes feront l'enseignement religieux en ce qui concerne le contenu et la morale des enseignants.

Au cas où l'Ordinaire retirerait à un professeur l'autorisation qu'il lui aurait donnée, ce professeur sera par là même privé du droit d'enseigner la Religion catholique.

Les mêmes principes, concernant le choix des professeurs, seront appliqués aux professeurs, aux agrégés et aux adjoints universitaires des Facultés de Théologie catholique (Sciences catholiques) des Universités de l'Etat.

2. Dans tous les diocèses l'Eglise catholique sédera des Séminaires ecclésiastiques en accord avec le Droit Canon, qu'Elle dirigera et donnera les enseignants.

Les brevets d'études délivrés par les Universités catholiques seront suffisants pour enseigner la Religion catholique dans toutes les écoles publiques, exceptées les écoles catholiques.

Article XIV.

Les biens appartenant à l'Eglise ne seront pas affectés à aucun acte juridique, modifiant leur destination, sans le consentement des autorités ecclésiastiques compétentes. Les cas prévus par les lois sur l'expropriation pour cause d'utilité publique, la systématisation des voies de transport et de défense nationale et causes similaires. Et la destination des immeubles et meubles, exclusivement au service divin, tels que les objets de culte etc. ne pourra être modifiée sans l'autorisation des autorités ecclésiastiques compétentes les ait privé de leur caractère sacré.

Aucune construction, modification ou réparation des églises et chapelles n'aura lieu qu'avec le consentement des autorités ecclésiastiques compétentes concernant la construction des bâtiments et la conservation des monuments.

Dans chaque diocèse sera formée une Commission pour la conservation des monuments ecclésiastiques d'antiquités, d'œuvres d'art, de manuscrits possédant une valeur historique ou artistique.

prawa kanonicznego, którymi będzie kierował i w których będzie mianował nauczycieli.

Dyplom naukowe, wystawione przez wyższe seminarja, będą wystarczały dla nauczania religji we wszystkich szkołach publicznych, z wyjątkiem szkół wyższych.

ARTYKUL XIV.

Dobra, należące do Kościoła, nie będą przedmiotem żadnego aktu prawnego, zmieniającego ich przeznaczenie, inaczej, jak za zgodą władzy duchownej, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych przez ustawy o wyłączeniu dla celów regulacji dróg przewoźnych i rzek, obrony państwowej oraz podobnych celów. W każdym razie przeznaczenie nieruchomości i ruchomości, poświęconych wyłącznie dla służby bożej, jako to: kościołów, przedmiotów, służących do nabożeństwa, i t. p., nie będzie mogło być zmienione bez uprzedniego pozbowienia ich przez właściwą władzę kościelną ich charakteru rzeczy poświęconych.

Żadna budowa, przemiana lub restauracja kościołów i kaplic nie będzie dokonywana inaczej, jak tylko zgodnie z technicznymi i artystycznymi przepisami ustaw, dotyczących budowy gmachów i konserwacji zabytków.

W każdej diecezji utworzona będzie komisja, mianowana przez Biskupa w porozumieniu z właściwym Ministrem, dla ochrony w kościołach i lokalach kościelnych starożytności, dzieł sztuki, dokumentów archiwalnych i rękopisów, posiadających wartość historyczną lub artystyczną.

ARTYKUL XV.

Duchowni, ich majątek oraz majątek osób prawnych kościelnych i zakonnych podlegać będą opodatkowaniu narówni z osobami i majątkiem obywateli Rzeczypospolitej oraz osób prawnych świeckich, z wyjątkiem wszelkie budynków, poświęconych służbie bożej, seminarjów duchownych, domów przygoławczych dla zakonników i zakonnice, domów mieszkalnych zakonników i zakonnice, składających śluby ubóstwa, oraz dóbr i praw majątkowych, których dochody są przeznaczone na cele kultury religijnej i nie przyczyniają się do dochodów osobistych beneficjarjuszy. Pomieszczenia Biskupów i duchowieństwa parafjalnego, oraz ich lokale urzędowe będą traktowane przez Skarb na równi z pomieszczeniami urzędowymi funkcjonariuszy i lokalami instytucji państwowych.

ARTYKUL XVI.

Wszystkie polskie osoby prawne kościelne i zakonne mają, zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, prawo nabywania, odstępowania, posiadania i administrowania, według prawa kanonicznego, swego majątku ruchomego i nieruchomego, jak również prawo stawiania przed wszelkimi instancjami i władzami państwowymi dla obrony swych praw cywilnych. Osoby prawne kościelne i zakonne są uznawane za polskie, o ile cele, dla których powstały, dotyczą spraw kościelnych lub zakonnych Polski, i o ile osoby, upoważnione do reprezentowania ich i do zarządzania ich dobrami, przebywają stale na ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej. Osoby prawne kościelne i zakonne, nie od-

powiadające powyższym warunkom, korzystać będą z praw cywilnych, przyznawanych przez Rzeczypospolitą cudzoziemcom.

ARTYKUL XVII.

Osoby prawne kościelne i zakonne mają prawo zakładania, posiadania i zarządzania, według prawa kanonicznego i zgodnie z powszechnym prawem państwowym, cmentarzy, przeznaczonych do grzebania katolików.

ARTYKUL XVIII.

Duchowni i wierni wszelkich obrządków, znajdujący się poza swymi diecezjami, podlegać będą Ordynariuszom miejscowym według przepisów prawa kanonicznego.

Article XIX.

La République garantit le droit des pétentes d'attribuer les fonctions, les bénéfices ecclésiastiques d'après les prières. A l'attribution des bénéfices seront appliquées les règles suivantes :

Dans les territoires de la République ne peuvent pas obtenir des bénéfices moins d'avoir reçu le consentement du polonais. 1. les étrangers non-naturalisés personnes dont l'éducation théologique dans les Instituts théologiques de Pologne Instituts pontificaux; 2. les personnes de contraire à la sécurité de l'Etat.

Avant de procéder aux nominations, l'autorité ecclésiastique s'informera le ministre compétent de la République pour une des raisons, prévues ci-dessus auxquelles on s'y opposerait. Au cas où le Ministre ne présenterait pas, dans le délai de 30 jours objections contre la personne dont la nomination est envisagée, l'autorité ecclésiastique procédera à la nomination.

Article XX.

Au cas où les autorités de la République à soulever contre un ecclésiastique de sujet de son activité comme contraire à l'Etat, le Ministre compétent présentera les objections à l'Ordinaire qui, d'accord avec ce dernier dans les trois mois les mesures approuvées d'une divergence entre l'Ordinaire et le Saint-Siège confiera la solution de la cause ecclésiastiques de Son choix, lesquels, deux délégués du Président de la République auront une décision définitive.

Article XXI.

Le droit de patronage, soit de l'Etat ou des particuliers, reste en vigueur jusqu'à la présentation d'un digne ecclésiastique. La nomination sera effectuée par le patron dans le délai de 30 jours une liste de trois noms proposée par l'Ordinaire. Si dans les 30 jours la présentation n'a pas été faite, la nomination du bénéfice deviendra libre. Dans le cas de la nomination d'un bénéfice paroissial, l'Ordinaire, avant de céder à la nomination, consultera le Ministre conformément à l'article XIX.

ARTYKUL XIX.

Rzeczpospolita zapewnia właściwym władcom prawo nadawania, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego, funkcji, urzędów i beneficjów kościelnych. Przy nadawaniu beneficjów proboszczowskich stosowane będą następujące zasady:

Na ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej nie mogą otrzymywać, chyba za zezwoleniem Rządu polskiego, beneficjów proboszczowskich: 1) cudzoziemcy nienaturalizowani, jako też osoby, które nie odbyły studiów teologicznych w instytutach teologicznych w Polsce lub instytutach papieskich; 2) osoby, których działalność jest sprzeczna z bezpieczeństwem Państwa.

Przed dokonaniem nominacji na te beneficja, władza duchowna zasięgnie wiadomości od właściwego Ministra Rzeczypospolitej, aby się upewnić, iż żaden z powodów, przewidzianych powyżej pod punktami 1) i 2), nie stoi temu na przeszkodzie. W razie, gdyby wspomniany Minister nie przedstawił, w ciągu dni 30, zarzutów takich przeciw osobom, których nominacja jest zamierzona, władza kościelna nominacji dokona.

ARTYKUL XX.

W razie, gdyby władze Rzeczypospolitej miały podnieść przeciw danemu duchownemu zarzuty co do jego działalności, jako sprzecznej z bezpieczeństwem Państwa, Minister właściwy przedstawi wspomniane zarzuty Ordynariuszowi, który, zgodnie z tymże Ministrem, poweźmie w ciągu trzech miesięcy odpowiednie zarządzenia. W razie rozbieżności między Ordynariuszem a Ministrem, Stolica Apostolska poruczy rozwiązanie sprawy dwóm duchownym, przez Nią wybranym, którzy, zgodnie z dwoma delegatami Prezydenta Rzeczypospolitej, poweźmą postanowienie ostateczne.

ARTYKUL XXI.

Prawo patronatu, zarówno państwowego, jak osób prywatnych, pozostaje w mocy aż do nowego układu. Prezenta godnego duchownego na wakujące stanowisko dokonywana będzie przez patrona w ciągu dni 30-tu, według listy trzech nazwisk, przedstawionej przez Ordynariusza. Jeżeli w ciągu dni 30 prezenta nie zostanie wykonana, obsadzenie odnośnego beneficjum stanie się wolne. W wypadkach, w których chodzi o beneficjum proboszczowskie, Ordynariusz, przed dokonaniem nominacji, zasięgnie, zgodnie z art. XIX, zdania właściwego Ministra.

ARTYKUL XXII.

W razie, gdyby duchowni lub zakonnicy byli oskarżeni przed sądami świeckimi o zbrodnie, przewidziane przez prawa karne Rzeczypospolitej, sądy wspomniane zawiadomią niezwłocznie właściwego Ordynariusza o każdej sprawie tego rodzaju i, w danym razie, przekażą mu akt oskarżenia oraz wyrok sądowy wraz z jego motywami. Ordynariusz, względnie jego delegat, po zakończeniu przewodu sądowego, będą mieli prawo zapoznania się z odnośnymi aktami. W razie aresztowania lub uwięzienia wspomnianych powyżej osób, władze cywilne zachowywać będą względy, należne ich stanowi i stopniowi hierarchicznemu.

Duchowni i zakonnicy będą zatrzymywani w areszcie i będą odbywali karę pozbawienia wolności w pomieszczeniach, oddzielonych od pomieszczeń dla osób świeckich, o ile nie zostali pozbawieni godności kościelnej przez właściwego Ordynariusza. W razie skazania ich na areszt wyrokiem, będą odbywali tę karę w klasztorze lub w innym domu zakonnym, w pomieszczeniach, na ten cel przeznaczonych.

Article XXII.

Si des ecclésiastiques ou religieux sont accusés près des Tribunaux laïques de crimes prévus par les lois pénales de la République, ces Tribunaux informeront immédiatement l'Ordinaire compétent de chaque affaire de ce genre et lui transmettront, le cas échéant, l'acte d'accusation et l'arrêt judiciaire avec ses considérants. L'Ordinaire, ou son délégué, auront le droit après conclusion de la procédure judiciaire, de prendre connaissance des dossiers relatifs. Dans le cas d'arrestation ou d'emprisonnement des personnes susmentionnées, les autorités civiles procéderont avec les égards dus à leur état et à leur rang hiérarchique.

Les ecclésiastiques et religieux seront détenus et subiront les peines de réclusion dans des locaux séparés des locaux destinés aux laïques, à moins d'avoir été priés par l'Ordinaire compétent de leur dignité d'ecclésiastique. Au cas où il serait condamné par jugement à la détention, ils subiront cette peine dans un couvent ou autre maison religieuse, en des locaux à ce destinés.

Article XXIII.

Aucun changement à la langue employée dans les diocèses de Rite latin pour les sermons, les prières supplémentaires et les cours, autres que ceux des sciences sacrées dans les Séminaires ne sera fait que sur l'autorisation spéciale donnée par la Conférence des Evêques de Rite latin.

Article XXIV.

1. La République de Pologne reconnaît les droits de propriété des personnes juridiques ecclésiastiques et religieuses à tous les biens meubles et immeubles, capitaux, rentes et autres droits, que ces personnes juridiques possèdent actuellement dans les territoires de l'Etat polonais.

2. La République de Pologne consent à ce que les droits de propriété susmentionnés, dans les cas où ils ne seraient pas encore inscrits aux registres hypothécaires aux noms des personnes juridiques qui les possèdent (Evêchés, Chapitres, Congrégations, Ordres religieux, Séminaires, bénéfices paroissiaux, autres bénéfices etc.), y soient inscrits, et cela sur une déclaration de l'Ordinaire compétent, certifiée par l'autorité civile compétente.

3. La question des biens dont l'Eglise a été privée par la Russie, l'Autriche et la Prusse et qui se trouvent actuellement en possession de l'Etat polonais, sera réglée par un arrangement ultérieur. Jusqu'à cette date l'Etat polonais garantit à l'Eglise des dotations annuelles non inférieures comme valeur réelle aux dotations que les Gouvernements russe, autrichien et prussien allouaient à l'Eglise sur les territoires appartenant

ARTYKUL XXII.

W razie, gdyby duchowni lub zakonnicy byli oskarżeni przed sądami świeckimi o zbrodnie, przewidziane przez prawa karne Rzeczypospolitej, sądy wspomniane zawiadomią niezwłocznie właściwego Ordynarjusza o każdej sprawie tego rodzaju i, w danym razie, przesyłają mu akt oskarżenia oraz wyrok sądowy wraz z jego motywami. Ordynarjusz, względnie jego delegat, po zakończeniu przewodu sądowego, będą mieli prawo zapoznania się z odnośnymi aktami. W razie aresztowania lub uwięzienia wspomnianych powyżej osób, władze cywilne zachowywać będą względy, należne ich stanowi i stopniowi hierarchicznemu.

Duchowni i zakonnicy będą zatrzymywani w areszcie i będą odbywali kary pozbawienia wolności w pomieszczeniach, oddzielonych od pomieszczeń dla osób świeckich, o ile nie zostali pozbawieni godności kościelnej przez właściwego Ordynarjusza. W razie skazania ich na areszt wyrokiem, będą odbywali tę karę w klasztorze lub w innym domu zakonnym, w pomieszczeniach, na ten cel przeznaczonych.

ARTYKUL XXIII.

Zadna zmiana w języku, używanym w diecezjach Obrządku łacińskiego do kazań, nabożeństw dodatkowych i wykładów innych, niż wykłady nauk świętych w seminariach, nie będzie dokonywana, jak za specjalnym upoważnieniem Konferencji Biskupów Obrządku łacińskiego.

ARTYKUL XXIV.

1. Rzeczpospolita Polska uznaje prawo osób prawnych kościelnych i zakonnych do wszystkich majątków ruchomych i nieruchomości, kapitałów, dochodów oraz innych praw, które te osoby prawne posiadają obecnie na obszarze Państwa Polskiego.

2. Rzeczpospolita Polska zgadza się, aby wspomniane powyżej prawa własności, w razie, gdyby nie były jeszcze wpisane do ksiąg hipotecznych na imię posiadających je osób prawnych (Biskupstw, Kapituł, Kongregacji, Zakonów, seminariów, beneficjów proboszczowskich, innych beneficjów etc.), zostały do nich wpisane, a to na podstawie deklaracji właściwego Ordynarjusza, poświadczonej przez właściwą władzę.

3. Sprawa dóbr, których Kościołowi został pozbawiony przez Rosję, Austrię i Prusy, a które obecnie znajdują się w posiadaniu Państwa Polskiego, zostanie załatwiona przez układ późniejszy. Do tego czasu Państwo Polskie zapewnia Kościołowi uposażenia roczne, nie niższe, jako wartości rzeczywiste, od uposażeń, które rządy rosyjski, austriacki i pruski wypłacały Kościołowi na ziemiach, należących obecnie do Rzeczypospolitej Polskiej. Uposażenia wspomniane będą obliczane i rozdzielane według wskazań, zawartych w załączniku A. W razie parcelacji rzeczonych dóbr, męnsy biskupie, seminarja i beneficja proboszczowskie, nie posiadające obecnie ziemi lub posiadające ją w ilościach niedostatecznych otrzymują ją na własność, w miarę rozparciałności, aż do wysokości 180 hektarów na męnsę biskupią, 180 hektarów na seminarjum i, zależnie od gatunku ziemi, od 15 do 30 hektarów na beneficjum proboszczowskie. Suma ryczałtowa pieniężnych uposażeń, oznaczona w załączniku A, będzie zmniejszona w diecezjach, w których te ziemie będą nadane, o 50 złotych rocznie od każdego hektara, nadanego w sposób powyższy.

4. Utrzymane zostanie przeznaczenie dóbr, które Rzeczpospolita Polska rewindykowałaby w dawnych państwach rozbiornych, jako następcy w prawach państw powyższych z tytułu ich prawnego stosunku do osób prawnych kościelnych i zakonnych w Polsce, dotyczącego już to prestaty, zapewnionych przez te państwa osobom prawnym kościelnym i zakonnym, już to zarządów dóbr nieruchomości i kapitałów, przeznaczonych dla Kościoła.

5. Aby polepszyć gospodarce i społeczne położenie ludności rolniczej i aby wzmocnić tem bardziej pokój chrześcijański kraju, Stolica Apostolska zgadza się, aby Rzeczpospolita Polska wykupiła od beneficjów biskupich, od seminariów, od beneficjów kapitułarnych, od beneficjów proboszczowskich oraz od zwykłych beneficjów, posiadających dobra ziemskie, te ilości ziemi rolnej, któreby przewyższały dla każdej z wyżej wymienionych jednostek: 15 do 30 hektarów, zależnie od gatunku ziemi, dla probostwa i zwykłego beneficjum, 180 hektarów dla Kapituły, 180 hektarów dla męnsy biskupiej i 180 hektarów dla seminarjum. W diecezjach, w których seminarja nie posiadają ziem rolnych oddzielnie od ziem, posiadanych przez Biskupstwo, przyznane im będzie z ziemi, należących do Biskupstwa, 180 hektarów wolnych od wykupu, niezależnie od 180 hektarów, przeznaczonych dla męnsy biskupiej.

Zobowiązanie płynące z art. XXIV, ust. 3 uregulowano w Układzie między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 20 czerwca 1938 roku.

6. Les personnes juridiques ecclésiastiques susmentionnées auront le droit de choisir elles-mêmes, sur les biens leur appartenant, les parcelles de terres qui, en quantités indiquées ci-dessus, resteront en leur propriété.

7. Le prix de rachat des terres susindiquées sera payé d'après les règlements qui seront appliqués au rachat des biens appartenant aux propriétaires privés et restera à la disposition de l'Eglise.

8. Le Saint-Siège consent de même à ce que les terres arables appartenant aux Maisons d'Ordres religieux, ainsi qu'à leur faisance, considérées chacune séparément, ou que les terres agricoles distinctes, soient en accord avec les règlements qui s'appliquent au rachat des biens appartenant aux laïques, avec droit pour chacune d'elles, ainsi que pour chacune de leur faisance, de conserver au moins des terres arables.

9. Les personnes juridiques ecclésiastiques auront le droit, à l'égal des laïques, de procéder directement aux terres arables, leur appartenant

Article XXV.

Toutes lois, ordonnances ou règlements, en contradiction avec les stipulations ci-dessus, seront de ce fait même nul et sans vigueur du présent Concordat.

Article XXVI.

Le Saint-Siège procédera, dans les trois mois après l'entrée en vigueur du présent Concordat, d'accord avec le Gouvernement

7. Cena wykupu ziem, wskazanych powyżej, zostanie wypłacona według przepisów, stosowanych przy wykupie ziem, będących własnością osób prywatnych, i pozostanie do rozporządzenia Kościoła.

8. Stolica Apostolska zgadza się także, aby ziemie rolne, należące do domów kongregacji i zakonów, oraz do ich zakładów dobroczynnych, uważanych każdy z osobna za oddzielną jednostkę rolną, zostały wykupione przez Państwo, zgodnie z przepisami, które będą stosowane do wykupu dóbr, należących do osób prawnych świeckich, z prawem dla każdego z domów, wspomnianych powyżej, jako też dla każdego z ich zakładów dobroczynnych, zachowania co najmniej 180 hektarów ziemi rolnej.

9. Osoby prawne kościelne i zakonne będą miały prawo, na równi z osobami prawnymi świeckimi, bezpośrednio dokonywania parcelacji ziem rolnych, do nich należących.

ARTYKUŁ XXV.

Wszystkie ustawy, rozporządzenia lub dekrety, sprzeczne z postanowieniami poprzednich artykułów, tracą moc prawną z chwilą wejścia w życie niniejszego Konkordatu.

ARTYKUŁ XXVI.

Stolica Apostolska dokona, w ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie niniejszego Konkordatu i w porozumieniu z Rządem, utworzenia i rozgraniczenia prowincji kościelnych oraz diecezji, wyliczonych w artykule IX. Granice prowincji kościelnych i diecezji będą odpowiadać granicom Państwa Polskiego.

Dobra kościelne, położone w Polsce, lecz należące do prawnych osób kościelnych i zakonnych, których siedziba znajduje się poza granicami Państwa Polskiego i odwrotnie, będą przedmiotem konwencji oddzielnej.

ARTYKUŁ XXVII.

Konkordat niniejszy wejdzie w życie w dwa miesiące po wymianie dokumentów ratyfikacyjnych.

Sporządzono w Rzymie, dziesiątego lutego, tysiąc dziewięćset dwudziestego piątego roku.

(—) *Piotr Kardynał Gasparri*

(—) *Władysław Skrzyński*

(—) *Stanisław Grabski*

(L. S.)

(L. S.)

(L. S.)

— 15 —

limitation des provinces ecclésiastiques énumérés à l'article IX. Les limites ecclésiastiques et des diocèses seront celles de l'Etat polonais.

Les biens ecclésiastiques situés en Pologne, mais appartenant à des personnes juridiques ecclésiastiques et religieuses ayant leur siège hors des frontières de l'Etat polonais, et réciproquement, formeront l'objet d'une convention spéciale.

Article XXVII.

Le présent Concordat entrera en vigueur deux mois après l'échange des actes de sa ratification.

Rome, le dix février mil neuf cent vingt cinq.

Piotr Kardynał Gasparri Władysław Skrzyński Stanisław Grabski

Załącznik do zawartego Konkordatu z 1925 roku dotyczył spraw finansowych w tym
tzw. *ius stolae* – dochodów prawnych proboszczów.

Les dotations ci-dessus seront attribuées au Ministre des Finances à chaque diocèse séparément, les sommes globales, établies d'après des budgets présentés par les Ordinaires compétents, seront réparties parmi les diocèses de la somme d'argent assurée aux curés par l'Etat, il sera tenu compte de la somme des terres possédées par les bénéficiaires.

En cas de besoin et si la situation financière le permet, les dotations susdites seront augmentées suffisamment pour assurer l'existence convenable aux curés et autres membres du clergé, et cela sur la base d'un accord spécial avant pour objet les *ius stolae*.

La répartition des dotations énumérées ci-dessus sera confiée dans chaque diocèse à l'Ordinaire, lequel, après entrée en vigueur du présent Concordat, prêterá le serment de fidélité prévu dans l'article XII.

Uposażenia powyższe będą przyznawane przez Ministra Skarbu każdej diecezji oddzielnie, w sumach ryczałtowych, ustalonych według wyszczególnionych budżetów, które przedstawiać będą właściwi Ordynariusze. Przy rozdziale pomiędzy diecezje całości uposażenia, przyznanego przez Państwo proboszczom, brano będzie w rachubę dochód z ziemi, posiadanych przez beneficjów proboszczowskie.

W razie potrzeby, i o ile położenie finansowe Państwa na to pozwoli, uposażenia powyższe zostaną powiększone dostatecznie, aby zapewnić stosowny byt materialny proboszczom oraz innym członkom duchowieństwa, a to na zasadzie specjalnej umowy, dotyczącej t. zw. „*ius stolae*”.

Rozdział uposażeń, wyliczonych powyżej, powierzony będzie w każdej diecezji Ordynariuszowi, który, po wejściu w moc niniejszego Konkordatu, złoży przysięgę wierności, przewidzianą w artykule XII.

(—) Piotr Kardynał Gasparri

(—) Władysław Skrzyński

(—) Stanisław Grabski

Cardinal Gasparri Stanisław Skrzyński Stanisław Grabski

*Au Nom de la République
de Pologne*

*Nous
Stanisław Wojciechowski
Président de la République
de Pologne*

A tous ceux, qui ces présentes Lettres verront

Salut :

*Un Concordat entre le Saint-Siège
et la République de Pologne a été
signé à Rome le dix Février mil neuf
cent vingt cinq Concordat, dont la teneur
suit :*

Zaznajomiwszy się z powyższym Konkordatem, uznaliśmy go i uznajemy za słuszny, zarówno w całości jak i każde z zawartych w nim postanowień, oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i zatwierdzony i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dnia 30 maja 1925 roku.

(—) S. Wojciechowski

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej

Prezes Rady Ministrów:

(—) W. Grabski

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) Al. Skrzyński

L. S.

14

ledit Concordat. Nous l'avons approuvé
et approuvons en toutes et chacune des dis-
positions, qui y sont contenues, déclarons,
qu'il est accepté, ratifié et confirmé et pro-
mettons, qu'il sera inviolablement observé.

En Foi de Quoi, Nous avons donné
les présentes, revêtues du Sceau de la Ré-
publique de Pologne.

A Varsovie, le 30 Mai 1925.

Stanisław Wojciechowski

Par le Président de la République
Le Président du Conseil des Ministres

Stanisław

Le Ministre des Affaires Étrangères

Al. Sidzyński

Dokument ratyfikujący Konkordat z 1925 roku, podpisany przez Prezydenta RP
Stanisława Wojciechowskiego.

Procès-Verbal d'Echange

Mardi le deux Juin 1925 à midi
se sont réunis au Palais du Consul
des Ministres

de la part de la Pologne:

Son Excellence Władysław Grabski,
Président du Consul des Ministres,

Son Excellence Aleksander Skrzyński,
Ministre des Affaires Etrangères,

Son Excellence Stanisław Grabski, Mi-
nistre des Cultes et de l'Instruction Publique,
de la part du Saint-Siège:

Son Excellence Monseigneur Laurent
Lauri, Archevêque d'Epheèse,Nonce
Apostolique;

pour procéder à l'échange des documents de
ratification de Sa Sainteté le Pape Pie XI
et de Son Excellence Stanisław Hojciechowski,
Président de la République de Pologne, con-
cernant le Concordat conclu entre la Po-
logne et le Saint-Siège le dix Février
1925.

Après avoir procédé à l'examen et

à l'échange des instruments de ratification sus-mentionnés, trouvés en bonne et due forme, les soussignés ont dressé le présent Procès Verbal et l'ont revêtu de leurs cachets.

Fait à Varsovie, en double exemplaire, le deux juin mil neuf cent vingt cinq.

Pour la Pologne: Pour le Saint Siège:

+ Laurent Lauri
Archevêque d'Epône
et non apostolique

Ant. Strykowski

ACCORD

ENTRE LE SAINT-SIEGE ET LA REPUBLIQUE DE POLOGNE AU SUJET DES TERRES, EGLISES ET CHAPELLES EX-UNIATES, DONT L'EGLISE CATHOLIQUE A ETE PRIVEE PAR LA RUSSIE.

SA SAINTETE LE PAPE PIE XI ET SON EXCELLENCE LE PRESIDENT DE LA REPUBLIQUE DE POLOGNE,

Animés du désir de régler la question des terres, églises et chapelles ex-uniates, dont l'Eglise Catholique a été privée par la Russie,

ont résolu de conclure, en exécution de l'Article XXIV al. 3 du Concordat entre le Saint-Siège et la République de Pologne, signé à Rome le 10 Février 1925, un Accord y relatif et ont nommé à cet effet pour leurs Plénipotentiaires respectifs, à savoir:

Sa Sainteté:

Son Excellence Monseigneur Philippe Cortesi, Archevêque de Sirace, Nonce Apostolique à Varsovie;

Son Excellence le Président de la République de Pologne;

Son Excellence Monsieur Joseph Beck, Ministre des Affaires Etrangères;

lesquels, après avoir échangé leurs plénipotentiaires, ont conclu en la forme, sont convenus des dispositions suivantes:

— 2 —

Par dénominations: „terres ex-uniates”, qui se trouvent insérées dans les titres, les terres, églises ou chapelles appartenant à l'Eglise Catholique du rite uniate, situées sur le territoire des Diocèses de: Łomża, Pińsk, Podlaskie, et des Diocèses en jouissance à l'Eglise Orthodoxe en vertu de l'Ukaze Impérial russe dans le Recueil Complet des Lois de 23 du Saint-Synode en date du 13/25 avril 1875 (No 1, 13 mai 1875 et publiée le 7 mai 1875 (No 54670), ou bien en vertu des Ordonnances

2. Sur le compte dudit contingent de 12.000 hectares sera porté environ 9.120 hectares de terres, se trouvant actuellement dans l'Archidiocèse et les Diocèses susmentionnés, en possession ou jouissance des personnes juridiques de l'Eglise Catholique et non acquises par elles à titre d'achat. L'Etat Polonais reconnaît lesdits immeubles comme propriété de l'Eglise Catholique à partir de la date de l'entrée en vigueur du présent Accord.

3. En outre le Fise Polonais paiera à l'Eglise Catholique à titre d'équivalent pour environ 2.880 hectares de terres, qui manquent au contingent prévu à l'alinéa 1 du présent Article, une somme de 2.500.000 zł en obligations du „4% Emprunt de Consolidation” — valeur nominale. Ce paiement sera effectué dans un délai de deux mois à compter de la date de l'entrée en vigueur du présent Accord.

Article IV.

Le Saint-Siège renonce en faveur de l'Eglise Catholique sur toutes les terres qui feraient l'objet d'un litige ou si elles ont été acquises par d'autres personnes.

1. Au cours de 4 ans à partir de la date de l'entrée en vigueur du présent Accord l'Eglise Catholique procédera au partage des terres, dont Elle devient propriétaire en vertu de l'Article III du présent Accord, en adoptant pour la dotation des Menses épiscopales, des Chapitres, des Séminaires diocésains et des bénéfices paroissiaux les normes prévues à l'Article XXIV du Concordat entre le Saint-Siège et la République de Pologne, signé à Rome le 10 Février 1925.

2. A cet effet l'Eglise Catholique pourra effectuer librement des transactions des terres entre les Menses, les Chapitres, les Séminaires diocésains et les bénéfices paroissiaux. L'Eglise Catholique pourra, en outre, acquérir pour eux d'autres sources des terres, d'une quantité globale ne dépassant pas toutefois la quantité qui au cours de ces transactions a dû en être vendue à des tierces personnes.

Article V.

A partir de l'entrée en vigueur du présent Accord, l'Etat Polonais reconnaît, en outre, comme propriété de l'Eglise Catholique les églises et chapelles ex-uniates, ainsi que les presbytères, jardins des presbytères et les cimetières ex-uniates, qui sont à la date de la signature du présent Accord en possession ou jouissance de l'Eglise Catholique.

Article VI.

En ce qui concerne les églises et chapelles ex-uniates se trouvant en possession de l'Etat et non en jouissance de l'Eglise Orthodoxe, le Gouvernement de la République de Pologne s'engage à continuer de poursuivre l'examen des conditions dans lesquelles elles se trouvent et de les transmettre à l'Eglise Catholique dans tous les cas où ce sera possible.

Article VII.

1. L'inscription dans les registres des hypothèques du titre de propriété des personnes juridiques de l'Eglise Catholique sur les immeubles qui font l'objet du présent Accord, aura lieu sur base d'une déclaration de l'Ordinaire compétent, qui sera certifiée en ce qui concerne les terres dont il est question à l'alinéa 1 de l'Article III du présent Accord par le Ministre de l'Agriculture et des Reformes Agraires et en ce qui concerne les immeubles mentionnés aux Articles V et VI dudit Accord par le Ministre de l'Intérieur.

2. La déclaration doit contenir une description détaillée de l'immeuble ainsi que l'indication de la personne juridique ecclésiastique ou religieuse au nom de laquelle doit être faite l'inscription dans le registre des hypothèques.

3. Les déclarations des Ordinaires ainsi que les inscriptions dans les registres des hypothèques faites sur la base desdites déclarations, sont libres de droits de timbre et de frais de justice.

4. Les frais des conservateurs des hypothèques seront supportés par les Ordinaires.

Article VIII.

L'Etat Polonais renonce à toute réclamation concernant les paiements qui n'ont pas été perçus et qui seraient dus à l'Etat du chef de la jouissance par l'Eglise Catholique des terres faisant objet de cet Accord.

— 3 —

Article IX.

Le présent Accord ne porte aucune atteinte aux droits et facultés de l'Eglise Catholique ainsi que de l'Etat Polonais découlant du Concordat susmentionné et d'autres titres juridiques.

Article X.

Le présent Accord sera ratifié et entrera en vigueur le 30-ème jour après la date de l'échange des instruments de ratification.

En Foi de Quoi les Plénipotentiaires susmentionnés ont signé le présent Accord et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Varsovie, en double exemplaire, le 20 juin 1938.

*+ M. C. ...
...
...
...*

7. Dec

Układ pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską, zawarty w języku francuskim, w sprawie ziem, kościołów i kaplic pounickich, których Kościół Katolicki pozbawiony został przez Rosję, podpisany w Warszawie dnia 20 czerwca 1938 roku.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej,

My,

Ignacy Mścicki,

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,
wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć
należy wiadomym czynimy:

Dnia dwudzieste czerwca tysiąc dziewięćset trzydziestego
osmięgo roku podpisany został w Warszawie między Stolicą
Kościelną a Bractwem Rzeczypospolitej Polskiej Układ w
sprawie ziem, kościołów i kaplic pomnikowych, których Kosciół
Katolicki pozbawiony został przez Rosję, a następującym brzmie-
niu dostępnym:

Naznajemniejszy się z powyższym Układem, uznaliśmy go i uznajemy za słuszny zarówno w całości, jak i w każdym z postanowień w nim zawartych. oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony i przyrzeczamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzoney pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dnia 14 września 1938 r.

Mościcki

Prezes
Rady Ministrów

Minister
Spraw Zagranicznych

Dokument ratyfikujący Układ z 1938 roku, podpisany przez Prezydenta RP Ignacego Mościckiego.

Procès verbal d'échange

Les soussignés, dûment autorisés, se sont réunis à Rome, au Palais du Vatican, pour procéder à l'échange des instruments de ratification sur l'accord entre le Saint-Siège et la République de Pologne, signé à Varsovie, le 20 juin 1938, au sujet des terres, églises et chapelles ex-uniates, dont l'Église Catholique a été privée par la Russie.

Les instruments de ratification ayant été produits, les soussignés ont constaté, après examen, qu'ils sont en bonne et due forme, et que le texte de l'Accord, mentionné dans ces instruments de ratification, est conforme au texte des originaux de cet Accord se trouvant en possession de chacune des hautes parties contractantes. Dans l'instrument de ratification de Sa Sainteté ont été rectifiées les imprécisions de style qui sont commises dans le Protocole ci-joint signé ce même jour.

L'échange des instruments de ratification a ensuite été effectué conformément à la disposition de

l'art. 40 de l'Accord susdit.

Fait, signé et scellé à Rome, au Palais du
Vatican, en double exemplaire, le 16 May 1939

L. Cardinale
Ambed

GLAS LUDU

PISMO POLSKIEJ PARTII ROBOTNICZEJ

Rok II

WARSZAWA, SOBOTA, 15 WRZEŚNIA 1945 ROKU

Nr 242 (282)

Wież da chleb miastom

Zebra skończyły się. Stodoły obciążone w całym kraju są pełne obfitego zbiorów zboża. Na całym obszarze Rzeczypospolitej — a wyjątkiem może niektórych powiatów świeżo odzyskanych terenach zachodnich — zebrała się cała wyzyskiwałość na rośnisko w pole. Teraz przed chłopem polskim staje zadanie kolejne: zadanie zapewnienia w chleb miast, zapewnienia w chleb robotników przemysłu.

Zapewnienie to ma być dokonywane po omacku przy pomocy „państwowych” Ministerstwa, zapewnienia po tych omacku dlatego, że Ministerstwo nie ma pojęcia o tym, co jest w rzeczywistości.

Stanowisko Rządu Rzeczypospolitej wobec wyroku z Paderborn

zakomunikowane Ambasadorowi Wielkiej Brytanii

Poliska Agencja Prasowa „Polpress” donosi:

W dniu 13 b. m. Prezes Rady Ministrów ob. Edward Osóbka-Morawski w obecności Wiceministra Spraw Zagranicznych Z. Modzelewskiego przyjął na audiencji Ambasadorów Wielkiej Brytanii i Francji.

Ministrów Osóbka-Morawski zakomunikował Ambasadorowi Wielkiej Brytanii stanowisko Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w związku z ogłoszeniem wyroku w procesie przeciwko 48 Polakom w Paderborn.

W tym wyroku — Komisja Centralna ZZ przelała depesze protestacyjną na rzecz angielskich Związków Zaw. Gorący protest przeciwko wyrokowi w Paderborn uchwalili również b. więźniowie niemieckich obozów koncentracyjnych. Wyrok ten jest

Stolica Apostolska zerwała konkordat

Jednomyślna uchwała Rządu R. P.

Na posiedzeniu w dniu 12 września r. Rada Ministrów, po szczegółowym omówieniu stosunków między Tymczasowym Rządem Jedności Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Watykańem powzięła **JEDNOMYŚLNIE**, w wyniku dyskusji, następującą uchwałę:

Zwzwyższy że:

w roku 1940 Stolica Apostolska powleczyła, za pośrednictwem nuncjusza w Berlinie, administrację diecezji chełmińskiej biskupowi gdańskiemu, Niemcowi Karolowi Marii Spletowli, co było

naruszeniem Konkordatu, a w szczególności art. IX, według którego „jedną część Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie zależała od biskupa, którego siedziba znajdowałaby się poza granicami Państwa Polskiego.

Stolica Apostolska mianowała dla arcybiskupstwa gnieźnieńsko-poznańskiego administratora apostolskiego Niemca Dreilingera z jurysdykcją dla Niemców, zamieszkałych na terenie diecezji gnieźnieńsko-poznańskiej, co było sprzeczne z interesami narodu i Państwa Pol-

skiego oraz stanowisko pogwałcenie art. IX Konkordatu, skoro hierarchia katolicka Rzeczypospolitej Polskiej nie przewiduje wogóle żadnych podziałów narodowościowych, jak tylko z względu na obywateli: a) łaciński, b) grecko-ruski, c) ormiański.

Rząd Polski stwierdza, że Konkordat, zawarty pomiędzy Rzeczypospolitą Polską a Stolicą Apostolską, przestał obowiązywać wskutek **JEDNOSTORONNEGO ZERWANIA GO PRZEZ STOLICĘ APOSTOLSKĄ** przez akty prawne, szkodliwe w okresie okupacji a sprzeczne z jego postanowieniami.

Zwzwyższy, że w przedwzięciu do **większości Państw Stolica Apostolska nie uznała** dotąd Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej i że w następstwie tego pomiędzy Stolicą Apostolską a Tymczasowym Rządem Jedności Narodowej nie istnieją normalne stosunki dyplomatyczne, Rząd Jedności Narodowej **nie przyjmie do urzędowej wiadomości** no imnacji administratorów apostolskich dokonywanej przez Stolicę Apostolską dnia 15.VIII r. b.

Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej oświadcza, że tak jak dotychczas nie mogą być przeprowadzane w imieniu Kościoła Katolickiego, podobnie i nadal zapewnią Kościołowi Katolickiemu pełną swobodę działania w ramach obowiązujących ustaw.

który płaci chłop. Ale — i to trzeba stwierdzić — za ono podatkiem KONIECZNYM.

W odrodzonym demokratycznym państwie chłop już otrzymał obywatelskie prawa. W odrodzonym demokratycznym państwie chłop bierze pod uwagę miliony ha funkcjonalni niemi na ziemiach zachodnich. W odrodzonym demokratycznym państwie chłop zdobył podwalny pod zbrodni rewolucyjnej.

Coemu widziano, chłop polski wstrząsnął się wzdryżem? Zawiedziono. Ja wstrząsnął się proletariatem robotniczym i pracownikami umysłowymi. Tylko w miarę z miłą chłopa, zwraca się od siebie wieloletniej walki, mógł stać się władzą gospodarzem państwa.

Czy chłop polski, czy wieś polska może odnieść chłoba, zwraca się od siebie, który zaprzawił był tyle sukcesów? Jest żałość, jest oczyszczenie, jest niewypowiedziane.

[dość chwila na str. 2]

LONDYN, 13 (Polpress) — W stronę wiceprezesa ogłoszono w Londynie następującą komunikację o konferencji 5 ministrów spraw zagranicznych.

Odbyło się drugie posiedzenie pięciu ministrów spraw zagranicznych, które zakończyło się dnia 12-go września o godzinie 13.30. Z uwagi na to, że okazała się konieczność przedstawienia i przedstawienia wiceprezesa (dokumentów), postanowiono powołać trzech poddanych na spotkanie o godzinie 11 przed południem.

Korespondent Reuters, komentując po wysłaniu komunikatu, przypuszcza, że dokumenty, o których mowa, dotyczą sprawy pokoutu w Włochach. Agneta Reutersa poinformowała, że podczas jedynonajowej przerwy ministrów spraw zagranicznych nie będą komunicowali się ze swymi rządami, gdyż nie wynikli dotąd żadne trudności, których by sobie nie mogli rozwiązać.

LONDYN, 13 (Polpress) — Ambasador francuski w Warszawie w ostatni dzień trwania w Warszawie spraw zagranicznych do Londynu. Ambasador miał się po drodze a przed odjazdem do Londynu. Ambasador Wielkiej Brytanii sir Archibald Colville i ambasador Stanów Zjednoczonych ZSRR Averell byli już około czasu tego.

Podczas tym przedzielnym USA w kwestii stali wezwani przez Jamesa Byrnesa do przyjęcia ministrów spraw zagranicznych. LONDYN, 13 (Polpress) — Ambasador Stanów Zjednoczonych James Byrnes wrzucił króla Polna go i przeprowadził z nim.

Następnie minister B. i zastępca ministra De

Winowajcy klęski wrześniowej

będą pociągnięci do odpowiedzialności

Projekt odpowiedniego dekretu opracowuje Min. Sprawiedliwości

Na konferencji prasowej w Ministerstwie Sprawiedliwości podziuraczył stan obywateli zakomunikował, że w związku z obywatelstwem, obywatelstwo polskie gospodarstwa, tak również zagadnienie odpowiedzialności obywatelskiej jest jednym z najważniejszych.

Wskazano na przynależność, którą jest Ministerstwo obecnie omawiając.

Następnie podziuraczył stan obywateli zakomunikował, że w związku z obywatelstwem, obywatelstwo polskie gospodarstwa, tak również zagadnienie odpowiedzialności obywatelskiej jest jednym z najważniejszych.

Wszystkich, którzy swoją działalnością dyplomatyczną, ekonomiczną, strażniczną, bądź polityczną przyczynili się do klęski we wrześniu 1939 r. Informacja w sprawie amnestii, która ma być samą konferencją podziuraczył, że w związku z obywatelstwem, obywatelstwo polskie gospodarstwa, tak również zagadnienie odpowiedzialności obywatelskiej jest jednym z najważniejszych.

mi metodami, wypracowanymi przez polskich chemików. Na zlecenie władz Zakłady przygotowują produkcję witaminy B1 C, które również były dotąd wyłącznie importowane. Prowadzi się badania nad możliwością osiągnięcia produkcji, silywnego już dzisiaj w Polsce w walce z chorobami zakaźnymi.

Konkordat 1993

IOANNES PAULUS PP. II

DIE XXVIII MENSIS IULII ANNO MCMXCIII AB
IOSEPHO KOWALCZYK, ARCHIEPISCOPO TITULO
HERACLEENSI, NUNTIO APOSTOLICO IN POLONIA,
ATQUE A CHRISTOPHORO SKUBISZEWSKI, MI-
NISTRO AB EXTERIS NEGOTIIS REI PUBLICAE
POLONIAE, QUIBUS HUIUS NEGOTII PERFICIENDI
CAUSA LIBERA MANDATA CONCREDITA ERANT,
HAEC QUAE SEQUITUR SOLLEMNIS CONVENTIO
INITA EST:

CONCORDATO

**fra la Santa Sede
e la Repubblica di Polonia**

**La Santa Sede
e la Repubblica di Polonia**

- nell'intento di regolare in maniera stabile ed armonica le mutue relazioni;
- tenendo conto che la religione cattolica e professata dalla maggioranza dei cittadini della Nazione Polacca;
- rilevando la missione della Chiesa Cattolica, il ruolo che la Chiesa ha svolto nella storia millenaria dello Stato Polacco, nonché il significato del pontificato di Sua Santità Giovanni Paolo II per la storia contemporanea della Polonia;
- considerando l'importanza decisiva della riconquista dell'indipendenza e della sovranità per lo Stato Polacco, e avendo sollecitudine del suo sviluppo;
- constatando il contributo rilevante della Chiesa allo sviluppo della persona umana e al consolidamento della moralità;
- guidati dai suddetti valori e dai principi comuni del diritto internazionale, nonché dai principi riguardanti il rispetto dei diritti dell'uomo e delle libertà fondamentali, e l'eliminazione di tutte le forme d'intolleranza e

KONKORDAT

**między Stolicą Apostolską
i Rzeczpospolitą Polską**

**Stolica Apostolska
i Rzeczpospolita Polska**

- dążąc do trwałego i harmonijnego uregulowania wzajemnych stosunków;
- biorąc pod uwagę fakt, że religia katolicka jest wyznawana przez większość społeczeństwa polskiego;
- podkreślając posłannictwo Kościoła katolickiego, rolę odegraną przez Kościół w tysiącletnich dziejach Państwa Polskiego oraz znaczenie pontyfikatu Jego Świątobliwości Papieża Jana Pawła II dla współczesnych dziejów Polski;
- zważywszy przełomowe znaczenie odzyskania niepodległości i suwerenności przez Państwo Polskie oraz w trosce o jego pomyślny rozwój;
- stwierdzając doniosły wkład Kościoła w rozwój osoby ludzkiej i umacnianie moralności;
- kierując się wymienionymi wartościami oraz powszechnymi zasadami prawa międzynarodowego, łącznie z normami dotyczącymi poszanowania praw człowieka i podstawowych swobód oraz wy-

KONKORDAT

między Stolicą Apostolską
i Rzeczypospolitą Polską

Stolica Apostolska i Rzeczypospolita Polska

- dążąc do trwałego i harmonijnego uregulowania wzajemnych stosunków;
- biorąc pod uwagę fakt, że religia katolicka jest wyznawana przez większość społeczeństwa polskiego;
- podkreślając posłannictwo Kościoła katolickiego, rolę odegraną przez Kościół w tysiącletnich dziejach Państwa Polskiego oraz znaczenie pontyfikatu Jego Świątobliwości Papieża Jana Pawła II dla współczesnych dziejów Polski;
- zważywszy przełomowe znaczenie odzyskania niepodległości i suwerenności przez Państwo Polskie oraz w trosce o jego pomyślny rozwój;
- stwierdzając doniosły wkład Kościoła w rozwój osoby ludzkiej i umacnianie moralności;
- kierując się wymienionymi wartościami oraz powszechnymi zasadami prawa międzynarodowego, łącznie z normami dotyczącymi poszanowania praw człowieka i podstawowych swobód oraz wyeliminowania wszelkich form nietolerancji i dyskryminacji z powodów religijnych;
- uznając, że fundamentem rozwoju wolnego i demokratycznego społeczeństwa jest poszanowanie godności osoby ludzkiej i jej praw;

CONCORDATO

fra la Santa Sede
e la Repubblica di Polonia

La Santa Sede e la Repubblica di Polonia

- nell'intento di regolare in maniera stabile ed armonica le mutue relazioni;
- tenendo conto che la religione cattolica è professata dalla maggioranza dei cittadini della Nazione Polacca;
- rilevando la missione della Chiesa Cattolica, il ruolo che la Chiesa ha svolto nella storia millenaria dello Stato Polacco, nonché il significato del pontificato di Sua Santità Giovanni Paolo II per la storia contemporanea della Polonia;
- considerando l'importanza decisiva della riconquista dell'indipendenza e della sovranità per lo Stato Polacco, e avendo sollecitudine del suo sviluppo;
- constatando il contributo rilevante della Chiesa allo sviluppo della persona umana e al consolidamento della moralità;
- guidati dai suddetti valori e dai principi comuni del diritto internazionale, nonché dai principi riguardanti il rispetto dei diritti dell'uomo e delle libertà fondamentali, e l'eliminazione di tutte le forme d'intolleranza e di discriminazione per motivo di religione;
- ritenendo che lo sviluppo di una società libera e democratica è fondata sul rispetto della dignità della persona umana e dei suoi diritti;

di discriminazione per motivo di religione;

- ritenendo che lo sviluppo di una società libera e democratica è fondato sul rispetto della dignità della persona umana e dei suoi diritti;
- prendendo atto della nuova struttura organizzativa della Chiesa in Polonia, sancita con la Bolla Pontificia «Totus Tuus Poloniae populus»;

avendo la Repubblica di Polonia preso in considerazione i suoi principi costituzionali e leggi, e la Santa Sede i documenti del Concilio Vaticano II riguardanti la libertà religiosa ed i rapporti tra la Chiesa e la comunità politica, nonché le norme del diritto canonico, hanno deciso di stipulare il presente Concordato.

A tal fine, la Santa Sede, rappresentata da Sua Eccellenza Monsignor Józef Kowalczyk, Arcivescovo titolare di Eraclea e Nunzio Apostolico a Varsavia, e la Repubblica di Polonia, rappresentata da Sua Eccellenza il Signor Krzysztof Skubiszewski, Ministro degli Esteri, hanno stabilito di comune intesa, quanto segue:

Articolo 1

La Repubblica di Polonia e la Santa Sede riaffermano che lo Stato e la Chiesa Cattolica sono, ciascuno nel proprio ordine, indipendenti e autonomi, e si impegnano al pieno rispetto di tale principio nei loro rapporti reciproci e alla collaborazione per la promozione dell'uomo e del bene comune.

eliminazione di qualsiasi forma di intolleranza e di discriminazione per motivi religiosi;

- riconoscendo che il fondamento dello sviluppo libero e democratico della società è il rispetto della dignità della persona umana e dei suoi diritti;
- tenendo conto della nuova struttura amministrativa della Chiesa in Polonia, sancita con la Bolla papale «Totus Tuus Poloniae populus»;

hanno deciso di stipulare il presente Concordato, per il quale la Repubblica di Polonia ha riconosciuto i suoi principi costituzionali e leggi, e la Santa Sede i documenti del Concilio Vaticano II riguardanti la libertà religiosa ed i rapporti tra la Chiesa e la comunità politica, nonché le norme del diritto canonico, hanno deciso di stipulare il presente Concordato.

W tym celu, Stolica Apostolska, reprezentowana przez Jego Ekscelencję Księdza Józefa Kowalczyka, Arcybiskupa Tytułarnego Heraklei, Nuncjusza Apostolskiego w Warszawie, i Rzeczpospolita Polska, reprezentowana przez Jego Ekscelencję Pana Krzysztofa Skubiszewskiego, Ministra Spraw Zagranicznych, uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Rzeczpospolita Polska i Stolica Apostolska potwierdzają, że Państwo i Kościół katolicki są - każde w swej dziedzinie - niezależne i autonomiczne oraz zobowiązują się do pełnego poszanowania tej zasady we wzajemnych stosunkach i we współdziałaniu dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego.

- uwzględniając nową strukturę administracyjną Kościoła w Polsce ustanowioną Bullą papieską "Totus Tuus Poloniae populus";

postanowiły zawrzeć niniejszy Konkordat, przy czym Rzeczpospolita Polska uwzględniła swe zasady konstytucyjne i ustawy, a Stolica Apostolska - dokumenty Soboru Watykańskiego II dotyczące wolności religijnej i stosunków pomiędzy Kościołem a wspólnotą polityczną oraz przepisy prawa kanonicznego.

W tym celu, Stolica Apostolska, reprezentowana przez Jego Ekscelencję Księdza Józefa Kowalczyka, Arcybiskupa Tytularnego Heraklei, Nuncjusza Apostolskiego w Warszawie, i Rzeczpospolita Polska, reprezentowana przez Jego Ekscelencję Pana Krzysztofa Skubiszewskiego, Ministra Spraw Zagranicznych, uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Rzeczpospolita Polska i Stolica Apostolska potwierdzają, że Państwo i Kościół katolicki są - każde w swej dziedzinie - niezależne i autonomiczne oraz zobowiązują się do pełnego poszanowania tej zasady we wzajemnych stosunkach i we współdziałaniu dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego.

Artykuł 2

W celu utrzymania i umacniania więzi pomiędzy Układającymi się Stronami oraz w celu wypełniania powierzonej każdemu z nich misji, Nuncjusz Apostolski rezyduje, jak dotychczas, w stolicy Polski, a polski Ambasador nadzwyczajny i pełnomocny przy Stolicy Apostolskiej w Rzymie.

- prendendo atto della nuova struttura organizzativa della Chiesa in Polonia, sancita con la Bolla Pontificia "Totus Tuus Poloniae populus";

avendo la Repubblica di Polonia preso in considerazione i suoi principi costituzionali e leggi, e la Santa Sede i documenti del Concilio Vaticano II riguardanti la libertà religiosa ed i rapporti tra la Chiesa e la comunità politica, nonché le norme del diritto canonico, hanno deciso di stipulare il presente Concordato.

A tal fine, la Santa Sede, rappresentata da Sua Eccellenza Monsignor Józef Kowalczyk, Arcivescovo titolare di Eraclea e Nunzio Apostolico a Varsavia, e la Repubblica di Polonia, rappresentata da Sua Eccellenza il Signor Krzysztof Skubiszewski, Ministro degli Esteri, hanno stabilito di comune intesa, quanto segue:

Articolo 1

La Repubblica di Polonia e la Santa Sede riaffermano che lo Stato e la Chiesa Cattolica sono, ciascuno nel proprio ordine, indipendenti e autonomi, e si impegnano al pieno rispetto di tale principio nei loro rapporti reciproci e alla collaborazione per la promozione dell'uomo e del bene comune.

Articolo 2

Al fine di mantenere e rafforzare i rapporti tra le Parti Contraenti e per compiere la missione loro affidata, un Nunzio Apostolico risiederà come finora nella capitale della Polonia, e un Ambasciatore straordinario e plenipotenziario della Polonia presso la Santa Sede risiederà a Roma.

Articolo 2

Al fine di mantenere e rafforzare i rapporti tra le Parti Contraenti e per compiere la missione loro affidata, un Nunzio Apostolico risiederà come finora nella capitale della Polonia, e un Ambasciatore straordinario e plenipotenziario della Polonia presso la Santa Sede risiederà a Roma.

Artykuł 2

W celu utrzymania i umacniania więzi pomiędzy Układającymi się Stronami oraz w celu wypełniania powierzonej każdemu z nich misji, Nuncjusz Apostolski rezyduje, jak dotychczas, w stolicy Polski, a polski Ambasador nadzwyczajny i pełnomocny przy Stolicy Apostolskiej w Rzymie.

Articolo 3

La Repubblica di Polonia garantisce alla Chiesa Cattolica e alle sue persone giuridiche e fisiche la libertà di contatti e di comunicazione con la Santa Sede, con le Conferenze Episcopali, con le Chiese particolari, nonché tra di esse e con altre comunità, istituzioni, organizzazioni e persone, sia nel Paese sia all'estero.

Artykuł 3

Rzeczpospolita Polska zapewnia Kościołowi katolickiemu oraz jego osobom prawnym i fizycznym swobodę utrzymywania stosunków i komunikowania się ze Stolicą Apostolską, z Konferencjami Episkopatów, z Kościołami partykularnymi, a także między sobą i z innymi wspólnotami, instytucjami, organizacjami i osobami w kraju i za granicą.

Articolo 4

1. La Repubblica di Polonia riconosce la personalità giuridica della Chiesa Cattolica.

2. La Repubblica di Polonia riconosce anche la personalità giuridica di tutte le istituzioni ecclesiastiche, territoriali e personali, che hanno tale personalità in conformità alle norme del diritto canonico. L'autorità ecclesiastica ne fa debita notifica ai competenti organi dello Stato.

3. Su richiesta dell'autorità ecclesiastica, altri enti ecclesiastici possono ottenere la personalità giuridica in base alla legge polacca.

Artykuł 4

1. Rzeczpospolita Polska uznaje osobowość prawną Kościoła katolickiego.

2. Rzeczpospolita Polska uznaje również osobowość prawną wszystkich instytucji kościelnych terytorialnych i personalnych, które uzyskały taką osobowość na podstawie przepisów prawa kanonicznego. Władza kościelna dokonuje stosownego powiadomienia kompetentnych organów państwowych.

3. Inne instytucje kościelne mogą na wniosek władzy kościelnej uzyskać osobowość prawną na podstawie prawa polskiego.

Artykuł 3

Rzeczpospolita Polska zapewnia Kościołowi katolickiemu oraz jego osobom prawnym i fizycznym swobodę utrzymywania stosunków i komunikowania się ze Stolicą Apostolską, z Konferencjami Episkopatów, z Kościołami partykularnymi, a także między sobą i z innymi wspólnotami, instytucjami, organizacjami i osobami w kraju i za granicą.

Artykuł 4

1. Rzeczpospolita Polska uznaje osobowość prawną Kościoła katolickiego.

2. Rzeczpospolita Polska uznaje również osobowość prawną wszystkich instytucji kościelnych terytorialnych i personalnych, które uzyskały taką osobowość na podstawie przepisów prawa kanonicznego. Władza kościelna dokonuje stosownego powiadomienia kompetentnych organów państwowych.

3. Inne instytucje kościelne mogą na wniosek władzy kościelnej uzyskać osobowość prawną na podstawie prawa polskiego.

Artykuł 5

Przeznaczając prawa do wolności religijnej, Państwo zapewnia Kościołowi katolickiemu, bez względu na obrządek, swobodne i publiczne pełnienie jego misji, łącznie z wykonywaniem jurysdykcji oraz zarządzaniem i administrowaniem jego sprawami na podstawie prawa kanonicznego.

Articolo 3

La Repubblica di Polonia garantisce alla Chiesa Cattolica e alle sue persone giuridiche e fisiche la libertà di contatti e di comunicazione con la Santa Sede, con le Conferenze Episcopali, con le Chiese particolari, nonché tra di esse e con altre comunità, istituzioni, organizzazioni e persone, sia nel Paese sia all'estero.

Articolo 4

1. La Repubblica di Polonia riconosce la personalità giuridica della Chiesa Cattolica.

2. La Repubblica di Polonia riconosce anche la personalità giuridica di tutte le istituzioni ecclesiastiche, territoriali e personali, che hanno tale personalità in conformità alle norme del diritto canonico. L'autorità ecclesiastica ne fa debita notifica ai competenti organi dello Stato.

3. Su richiesta dell'autorità ecclesiastica, altri enti ecclesiastici possono ottenere la personalità giuridica in base alla legge polacca.

Articolo 5

Nel rispetto del diritto alla libertà religiosa, lo Stato garantisce alla Chiesa Cattolica, senza distinzione di riti, il libero e pubblico esercizio della sua missione, insieme con l'esercizio della giurisdizione, gestione e amministrazione dei propri affari, in conformità al diritto canonico.

competenti, allo scopo di proteggere i beni culturali di valore nazionale, nonché i documenti di archivio o di valore storico-artistico, conservati negli edifici sacri ed ecclesiastici.

2. Le autorità civili competenti e la Conferenza Episcopale Polacca daranno norme per rendere accessibili i beni culturali che sono di proprietà o sono gestiti dalla Chiesa.

Articolo 26

Le persone giuridiche ecclesiastiche possono istituire fondazioni. Queste fondazioni si regolano secondo la legislazione polacca.

Articolo 27

I problemi che richiedono soluzioni nuove o supplementari saranno regolati mediante nuovi accordi tra le Parti Contraenti, o intese tra il Governo della Repubblica di Polonia e la Conferenza Episcopale Polacca, previamente autorizzata dalla Santa Sede.

Articolo 28

Le Parti Contraenti cercheranno di risolvere per vie diplomatiche eventuali divergenze tra di loro circa l'interpretazione o l'applicazione delle disposizioni del presente Concordato.

Articolo 29

Il presente Concordato sarà sottoposto a ratifica. Esso entrerà in vigore dopo

władzami państwowymi w celu ochrony znajdujących się w obiektach sakralnych i kościelnych dóbr kultury o ogólnonarodowym znaczeniu oraz dokumentów archiwalnych o wartości historycznej i artystycznej.

2. Kompetentne władze państwowe i Konferencja Episkopatu Polski opracują zasady udostępniania dóbr kultury będących własnością lub pozostających we władaniu Kościoła.

Artykuł 26

Kościelne osoby prawne mogą zakładać fundacje. Do fundacji tych stosuje się prawo polskie.

Artykuł 27

Sprawy wymagające nowych lub dodatkowych rozwiązań będą regulowane na drodze nowych umów między Układającymi się Stronami albo uzgodnień między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Konferencją Episkopatu Polski upoważnioną do tego przez Stolicę Apostolską.

Artykuł 28

Układające się Strony będą usuwać na drodze dyplomatycznej zachodzące między nimi różnice dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszego Konkordatu.

Artykuł 29

Konkordat niniejszy podlega ratyfikacji. Wejdzie on w życie po upływie

Artykuł 25

1. W każdej diecezji komisja powołana przez biskupa diecezjalnego będzie współpracować z właściwymi władzami państwowymi w celu ochrony znajdujących się w obiektach sakralnych i kościelnych dóbr kultury o ogólnonarodowym znaczeniu oraz dokumentów archiwalnych o wartości historycznej i artystycznej.

2. Kompetentne władze państwowe i Konferencja Episkopatu Polski opracują zasady udostępniania dóbr kultury będących własnością lub pozostających we władaniu Kościoła.

Artykuł 26

Kościelne osoby prawne mogą zakładać fundacje. Do fundacji tych stosuje się prawo polskie.

Artykuł 27

Sprawy wymagające nowych lub dodatkowych rozwiązań będą regulowane na drodze nowych umów między Ukladającymi się Stronami albo uzgodnień między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej i Konferencją Episkopatu Polski upoważnioną do tego przez Stolicę Apostolską.

Artykuł 28

Ukladające się Strony będą usuwać na drodze dyplomatycznej zachodzące między nimi różnice dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszego Konkordatu.

Articolo 25

1. In ciascuna diocesi, un'apposita commissione istituita dal Vescovo diocesano collaborerà con le autorità civili competenti, allo scopo di proteggere i beni culturali di valore nazionale, nonché i documenti di archivio o di valore storico-artistico, conservati negli edifici sacri ed ecclesiastici.

2. Le autorità civili competenti e la Conferenza Episcopale Polacca daranno norme per rendere accessibili i beni culturali che sono di proprietà o sono gestiti dalla Chiesa.

Articolo 26

Le persone giuridiche ecclesiastiche possono istituire fondazioni. Queste fondazioni si regolano secondo la legislazione polacca.

Articolo 27

I problemi che richiedono soluzioni nuove o supplementari saranno regolati mediante nuovi accordi tra le Parti Contraenti, o intese tra il Governo della Repubblica di Polonia e la Conferenza Episcopale Polacca, previamente autorizzata dalla Santa Sede.

Articolo 28

Le Parti Contraenti cercheranno di risolvere per vie diplomatiche eventuali divergenze tra di loro circa l'interpretazione o l'applicazione delle disposizioni del presente Concordato.

un mese dal giorno dello scambio dei documenti di ratifica.

Il presente Concordato è stato steso a Varsavia il 28 Luglio 1993, in doppio originale, ciascuno in lingua polacca e italiana; ambedue i testi sono ugualmente autentici.

In fede di che, i Plenipotenziari delle Parti Contraenti hanno sottoscritto il presente Concordato e hanno apposto i propri sigilli.

✝ Józef Kowalczyk

jednego miesiąca od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Konkordat niniejszy sporządzono w Warszawie dnia 28 lipca 1993 roku, w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i włoskim, przy czym obydwaj teksty są jednakowo autentyczne.

Na dowód czego Pełnomocnicy Układających się Stron podpisali niniejszy Konkordat i opatrzli go pieczęciami.

Krzysztof Skubiszewski

Artykuł 29

Konkordat niniejszy podlega ratyfikacji. Wejdzie on w życie po upływie jednego miesiąca od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Konkordat niniejszy sporządzono w Warszawie dnia 28 lipca 1993 roku, w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i włoskim, przy czym obydwie teksty są jednakowo autentyczne.

Na dowód czego Pełnomocnicy Ukladających się Stron podpisali niniejszy Konkordat i opatrzili go pieczęciami.

Articolo 29

Il presente Concordato sarà sottoposto a ratifica. Esso entrerà in vigore dopo un mese dal giorno dello scambio dei documenti di ratifica.

Il presente Concordato è stato steso a Varsavia il 28 Luglio 1993, in doppio originale, ciascuno in lingua polacca e italiana; ambedue i testi sono ugualmente autentici.

In fede di che, i Plenipotenziari delle Parti Contraenti hanno sottoscritto il presente Concordato e hanno apposto i propri sigilli.

Krzysztof Skubiszewski

+ Józef Kowalczyk

NOS AUTEM EANDEM CONVENTIONEM, QUAM DILIGENTER INSPEXIMUS AC VOLUNTATI NOSTRAE CONFORMEM INVENIMUS, RATAM HABEMUS ET CONFIRMAMUS.

IN QUORUM FIDEM SOLLEMNE HOC RATIHABITIONIS DOCUMENTUM NOSTRA SUBSCRIPTIONE MUNIMUS EIQUE SIGNUM NOSTRUM APPONI IUBEMUS.

DATUM ROMAE, APUD SANCTUM PETRUM, DIE XXIII MENSIS FEBRUARII, ANNO MCMXCVIII, PONTIFICATUS NOSTRI VICESIMO.

Joannes Paulus II

Artykuł 29

Konkordat niniejszy podlega ratyfikacji. Wejdzie on w życie po upływie jednego miesiąca od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych.

Konkordat niniejszy sporządzono w Warszawie dnia 28 lipca 1993 roku, w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i włoskim, przy czym obydwie teksty są jednako autentyczne.

Na dowód czego Pełnomocnicy Układających się Stron podpisali niniejszy Konkordat i opatrzyli go pieczęciami.

Articolo 29

Il presente Concordato sarà sottoposto a ratifica. Esso entrerà in vigore dopo un mese dal giorno dello scambio dei documenti di ratifica.

Il presente Concordato è stato steso a Varsavia il 28 Luglio 1993, in doppio originale, ciascuno in lingua polacca e italiana; ambedue i testi sono ugualmente autentici.

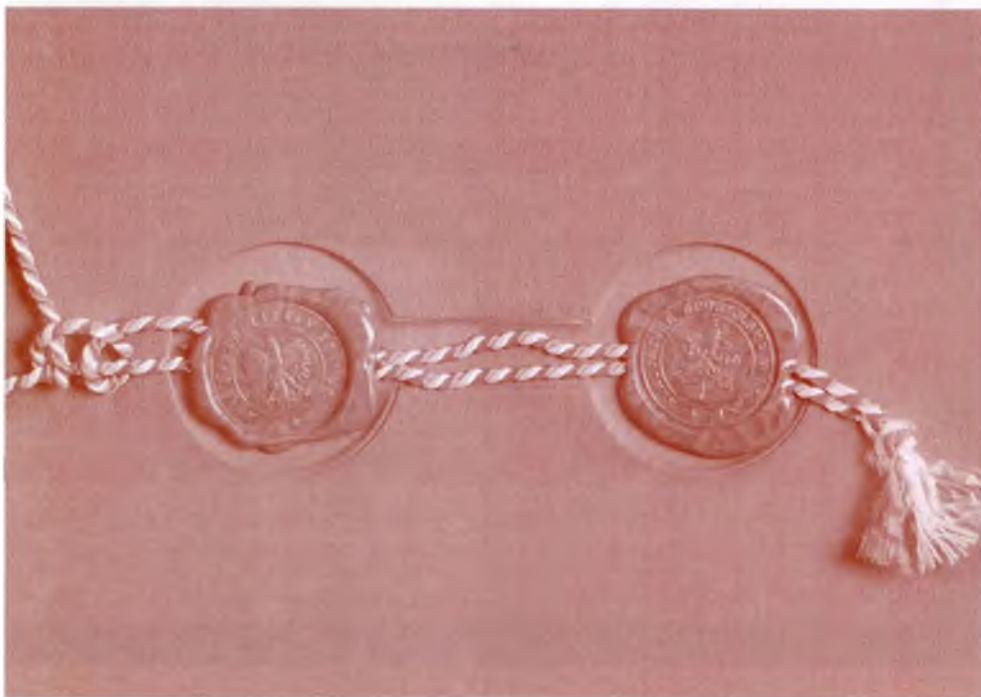
In fede di che, i Plenipotenziari delle Parti Contraenti hanno sottoscritto il presente Concordato e hanno apposto i propri sigilli.

Krzysztof Skubiszewski

+ Józef Kowalczyk

USTAWA
z dnia 8 stycznia 1998 r.

o ratyfikacji Konkordatu między Stolicą Apostolską
i Rzeczpospolitą Polską

Art. 1.

Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, sporządzonego w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT

Rzeczypospolitej Polskiej

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 28 lipca 1993 roku został podpisany w Warszawie Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską o następującym brzmieniu:

Po zaznajomieniu się z powyższym Konkordatem,
w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości,
jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy,
opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie, dnia *25 lutego* 1998 roku.

PREZYDENT

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Aleksander Kwaśniewski

Aleksander Kwaśniewski

PREZES RADY MINISTRÓW

Jaczy Buzek
Jaczy Buzek

*Dokument ratyfikujący Konkordat z 1993 roku, podpisany przez Prezydenta RP
Aleksandra Kwaśniewskiego.*

Protokół z wymiany Dokumentów ratyfikacyjnych

W związku z podpisaniem Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczypospolitą Polską w dniu 28 lipca 1993 roku, spotkali się w Watykańskim Pałacu Apostolskim Jego Eminencja Ksiądz Kardynał Angelo Sodano, Sekretarz Stanu Stolicy Apostolskiej i Jego Ekscelencja Pan Profesor Jerzy Buzek, Przewodniczący Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. Po przeczytaniu odpowiednich Dokumentów ratyfikacyjnych stwierdzili ich pełną zgodność w całości i poszczególnych artykułach.

Po czym przystąpili do wymiany wymienianych Dokumentów ratyfikacyjnych. Na dowód tego aktu podpisali własnoręcznie niniejszy protokół w dwóch oryginalnych egzemplarzach, każdy w języku polskim i włoskim oraz opatrzyli je swoimi pieczęciami.

Watykan, Pałac Apostolski, dnia 25 marca 1998 roku.

+ Angelo Card. Sodano

+ Jean Louis Dauxan

Jerzy Buzek
Premier

Protokół z wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Konkordatu z 1993 roku podpisane ze strony Stolicy Apostolskiej przez Jego Eminencję Angelo Kardynała Sodano i ze strony Rzeczypospolitej Polskiej przez Premiera Jego Ekscelencję Profesora Jerzego Buzka.

Processo Verbale

Essendo stato stipulato, il giorno 28 luglio 1993, il Concordato tra la Santa Sede e la Repubblica di Polonia, Sua Eminenza Reverendissima il Signor Cardinale Angelo Sodano, Segretario di Stato di Sua Santità, e Sua Eccellenza il Signor Prof. Jerzy Buzek, Presidente del Consiglio dei Ministri della Repubblica di Polonia, riuniti nel Palazzo Apostolico Vaticano, hanno proceduto alla lettura dei rispettivi strumenti di ratifica e li hanno trovati pienamente conformi in tutti e singoli i loro articoli.

A seguito di che, hanno entrambi proceduto allo scambio delle ratifiche medesime ed in fede di tale Atto hanno sottoscritto di propria mano il presente processo verbale in doppio originale, in lingua polacca ed italiana, apponendovi il loro sigillo.

Dal Palazzo Apostolico Vaticano, 25 marzo 1998.

+ Angelo Card Sodano
+ Jean Louis Tauran

Buzek
Przewodniczący Rady Ministrów

Protokół z wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Konkordatu z 1993 roku podpisane ze strony Stolicy Apostolskiej przez Jego Eminencję Angelo Kardynała Sodano i ze strony Rzeczypospolitej Polskiej przez Premiera Jego Ekszelencję Profesora Jerzego Buzka.

TYTUŁY STRONICYJNY H.S.L.
Asystent Stolicy Apostolskiej
L 16. Nr 268

ALEKSANDER KWAŚNIEWSKI
PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
do
JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚCI
PAPIEŻA JANA PAWŁA II

Wasza Świątobliwość.

Pragnąc utrzymać i stale rozwijać stosunki przyjazni, szczęśliwie istniejące między Rzeczpospolitą Polską i Stolicą Apostolską, postanowiłem akredytować Panią Hannę SUCHOCKĄ w charakterze Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego przy Waszej Świątobliwości

Zalety osobiste i zasługi Pani Hanny Suchockiej są dla mnie rękojmią, że pełniąc swą wysoką misję nie zaniedba ona niczego, by przyczynić się do umocnienia więzów przyjazni między Rzeczpospolitą Polską i Stolicą Apostolską

W tym przeświadczeniu proszę Waszą Świątobliwość, aby zechciał przyjąć ją zyczliwie i okazać całkowitą wiarę i ufność wszelkim oświadczeniom, jakie będzie miała zaszczyt złożyć Mu w imieniu Prezydenta i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, a szczególnie gdy zapewni Go o moim wysokim poważaniu oraz o życzeniach szczęścia osobistego dla Waszej Świątobliwości i pomyślności dla Stolicy Apostolskiej

W Warszawie, dnia 26 października 2001 roku

Aleksander Kwaśniewski

Włodzimierz CIMOSZEWICZ
MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

Włodzimierz Cimoszewicz
Hanna Suchocka

List akredytujący Panią Hannę Suchocką Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnym Rzeczypospolitej Polskiej przy Stolicy Apostolskiej, skierowany do Jego Świątobliwości Papieża Jana Pawła II przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego, datowany 26 października 2001 roku.

Biblioteka Krakowskiej Akademii

im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Czytelnia

KA 2

Jm. 107144

OFICyna
WYDAWNICZA

ISBN 83-89823-02-0